

**FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI**

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

Diplomová práce

Metodika vyšetřování drogové kriminality

Zpracovala: **Lucie Remtová**

Plzeň 2015

Prohlášení o autorství

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila veškeré prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne:

.....

Lucie Remtová

Poděkování

Ráda bych poděkovala především doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi při zpracování této práce velmi pomohly.

Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Pavle Čížkové a kpt. Mgr. Karlu Čapkovi za jejich zájem, pomoc a konzultace během zpracování této práce, Mgr. Miriam Havlíčkové za korekturu práce a rodičům, prarodičům a blízkým za obětavou podporu během celého studia.

Použité zkratky

ČR – Česká republika

EU – Evropská Unie

OSN – Organizace spojených národů

NPC – Národní protidrogová centrála

TrZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TrZák – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

TrŘ – zákon č. 141/2009 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

OPL – omamné a psychotropní látky

UNOCD – United Nation Office of Crime and Drugs

SRN – Spolková republika Německo

DTČ – drogové trestné činy

USA – Spojené státy americké

Obsah

1	Úvod (Cíl a metody práce)	8
1.1	Metody zpracování	9
2	Historie drog a drogové oblasti	10
2.1	Vymezení pojmů.....	10
2.2	Exkurz do historie drog, jejich základní rozdělení	11
2.2.1	Pojem droga.....	11
2.2.2	Historie zneužívání drog	12
2.2.3	Základní rozdělení drog.....	13
2.2.4	Vybrané drogy	13
2.3	Právní rámec návykových látek, omamných a psychotropních látek a prekursorů.....	15
2.3.1	Návykové látky.....	15
2.3.2	Omamné a psychotropní látky.....	16
2.3.3	Prekursory	16
2.4	Charakteristika drogové scény.....	16
2.4.1	Situace po roce 1990	16
2.4.2	Stávající situace	19
3	Charakteristika drogových trestných činů	21
3.1	Historický exkurz do právní úpravy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek	21
3.2	Současná právní úprava	26
3.2.1	Právní řád ČR (zejména trestní právo)	26
3.2.2	Mezinárodní protidrogové úmluvy.....	35
4	Metodika vyšetřování drogové kriminality	37

4.1	Kriminalistická charakteristika.....	38
4.1.1	Způsob páchaní drogových trestných činů	39
4.1.2	Pachatelé.....	39
4.1.3	Motiv	43
4.1.4	Oběti	43
4.2	Typické stopy.....	44
4.2.1	Typické stopy u výrobců drog.....	44
4.2.2	Typické stopy u přepravců	47
4.2.3	Typické stopy spojené se šířením toxikomanie.....	48
4.2.4	Typické stopy u ostatní trestné činnosti způsobené pod vlivem návykových látek (sekundární drogová kriminalita).....	48
4.3	Typické vyšetřovací situace.....	49
4.3.1	Zajištění toxikomana	50
4.3.2	Zajištění přímého výrobce.....	50
4.3.3	Zajištění distributora (dealera, překupníka)	51
4.3.4	Nález drog při kontrolách dopravních prostředků, přičemž pachatel je neznámý.....	51
4.4	Zvláštnosti předmětu vyšetřování.....	51
4.5	Zvláštnosti podnětů vyšetřování	53
4.6	Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích úkonů a realizačních úkonů.....	56
4.6.1	Ohledání	57
4.6.2	Zadržení osoby podezřelé.....	60
4.6.3	Osobní prohlídka	61
4.6.4	Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků.....	63
4.6.5	Záměna zásilky, sledovaná zásilka.....	63
4.6.6	Operativně pátrací prostředky	65

4.7	Zvláštnosti následných úkonů.....	66
4.7.1	Výslech.....	67
4.7.2	Rekognice.....	69
4.7.3	Prověrka výpovědi na místě	70
4.7.4	Expertizní činnosti.....	70
4.8	Práce s veřejností	72
4.8.1	Prevence	73
5	Spolupráce při vyšetřování se zahraničím.....	75
5.1	Sledované zásilky z České republiky do Rakouska.....	75
6	Závěr.....	77
	Resumé	79
	Seznam použité literatury	80
	Seznam příloh.....	88
	Přílohy	89
	Seznam zdrojů příloh.....	106

1 Úvod (Cíl a metody práce)

Tato diplomová práce si klade za cíl shrnout metodiku vyšetřování drogové kriminality se zaměřením na primární drogovou kriminalitu.¹ Již na první pohled je zřejmé, že se jedná o obsáhlé téma, které je značně omezeno rozsahem diplomové práce, proto není možné obsáhnout veškerou kriminální činnost spojenou s drogami, ani nemohou být dopodrobna popsány veškeré komponenty metodiky.

V následující kapitole budou vymezeny základní pojmy z oblasti drogové toxikomanie, se kterými tato práce souvisí, dále bude proveden exkurz do novodobé historie zneužívání drog, vytyčeny základní způsoby jejich dělení a blíže popsána problematika vybraných drog. Poté bude definován právní rámec návykových látek, OPL a prekursorů a následně bude popsána situace drogové scény ČR po roce 1990 až do současnosti.

V úvodu třetí kapitoly bude představen historický vývoj hmotněprávní úpravy drogových trestných činů a také bude podán podrobnější výklad k jednotlivým drogovým deliktům ve smyslu ust. § 283 - § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Závěrem kapitoly budou představeny stěžejní protidrogové úmluvy OSN.

Jádro práce leží ve čtvrté kapitole, která se přímo věnuje metodice vyšetřování drogové kriminality a jejím komponentům. V první podkapitole bude podán výklad ke kriminalistické charakteristice drogových deliktů, který stručně nastíní způsoby páčání trestných činů, zároveň podrobněji popíše charakteristiky a skladbu pachatelů a krátce zmíní typické motivy vedoucí k páčání drogové trestné činnosti a její oběti. Další podkapitoly budou zaměřeny na typické stopy spojené především s výrobou a distribucí drog a na vyšetřovací situace rozdělené podle pachatelů. V následujících dvou podkapitolách budou vymezena specifika předmětu a podnětů k vyšetřování.

¹ Primární drogovou kriminalitou se rozumí drogová trestná činnost podle § 283 – 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Další dvě podkapitoly budou věnovány vybraným úkonům, jež se využívají při odhalování a vyšetřování drogové kriminality. Záměrem této části práce je popsat vybrané úkony, které stanovuje trestní řád. Závěr kapitoly krátce představí možnosti práce s veřejností a prevenci.

V poslední kapitole bude podán stručný nástin mezinárodní spolupráce při vyšetřování, která probíhá na úrovni mezinárodní justiční a mezinárodní policejní spolupráce. Rozdíly v těchto úrovních spolupráce budou ilustrovány na institutu sledované zásilky z ČR do Rakouska.

1.1 Metody zpracování

Při zpracování diplomové práce budou využity nejrůznější výzkumné metody a techniky. Stěžejní metodou bude studium a analýza specializované literatury, příslušných právních předpisů a dalších odborných pramenů k získání informací o metodách a možnostech využívaných při vyšetřování drogové kriminality. K získání aktuálního přehledu o trendech české drogové scény a jejích pachatelích bude autorka dále čerpat především z výročních zpráv a odborných periodik.

Při řešení práce bude proveden řízený rozhovor s vyšetřovatelem drogové kriminality, který poslouží zejména k získání poznatků z vyšetřovatelské praxe a doplní znalosti k metodice.

2 Historie drog a drogové oblasti

2.1 Vymezení pojmů

V dané problematice drogové kriminality existuje rozsáhlé pojmosloví z oblasti drogové toxikomanie, jehož definování je nad rámec této diplomové práce. V následující podkapitole jsou proto uvedeny pouze pojmy, které bezprostředně souvisí s tématem práce.

Toxikomanie je odborníky vykládána jako „stav chorobného lpění na opakovaném kontinuálním přijímání centrálně působící euforizující stav.“² Vhodným českým synonymem by byla závislost. Toxikomanie je chápána jako společenský problém či společenský jev, neboť postihuje určitou část společnosti.³

Zneužívané látky v oblasti toxikomanie, které v dnešním smyslu chápeme jako drogy, mají společný faktor – působí na centrální nervovou soustavu, čímž navozují duševní i fyzickou pohodu, dobrou náladu, tedy pocit euforie.⁴

Drogová závislost – podle definice Světové zdravotní organizace závislost znamená opakované užívání psychoaktivních látek, kterými je uživatel pravidelně intoxikován, což se projevuje v nutkání dále užívat preferovanou látku. Uživatel má potíže dobrovolně přestat nebo snížit užívání látky. V neposlední řadě vykazuje odhodlání získat drogu téměř jakýmkoli způsobem. Drogová závislost je spojená s abstinčním syndromem, který zpravidla nastává, když dojde k přerušování užívání drogy.⁵

Droga se stává součástí metabolismu člověka. V tomto případě se hovoří o závislosti fyzické (somatická závislost). Závislostí psychickou se rozumí

² PROKEŠ, Jaroslav. *Základy toxikologie: Obecná toxikologie a ekotoxikologie*. Praha: Galén, 2005. s. 181. ISBN 80-7262-301-X.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

⁵ Management of substance abuse: Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization. *World Health Organization* [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/

duševní vztah, který vzniká v souvislosti s užíváním drogy. Tato závislost je vázaná na psychické prožitky uživatele a dojde-li k přerušení užívání drogy, dostaví se psychické problémy.⁶

Abúzus – tento pojem označuje nadměrné užívání, zneužívání drog nebo také alkoholu, kofeinu, tabáku a dalších látek.⁷

Abstinenční (odvykací) syndrom – nastává při snížení dávky nebo vysazení drogy. Je jedním ze základních kritérií pro stanovení diagnózy závislosti.⁸

Drogová scéna – jedná se o charakteristický druh, rozsah, nejčastější způsoby a míru zneužívání drog v dané oblasti.⁹

Designer drugs – jedná se o tzv. drogy na zakázku. Tento termín se také používá v souvislosti s novými drogami, které jsou vyrobeny s předem stanovenými účinky. Specifikem je, že látky, které se k výrobě těchto drog používají, nejsou uvedeny na seznamu nelegálních látek.¹⁰

2.2 Exkurz do historie drog, jejich základní rozdělení

2.2.1 Pojem droga

Droga má původ v arabském slovu „durana“ s významem léčivo, kdy se k léčebným účinkům užíval sušený živočišný či rostlinný materiál.¹¹ Pojem „droga“ je termínem mnoha významů. V medicíně se odkazuje na jakoukoli látku, která dokáže zabránit nemoci nebo ji vyléčit, vylepšit fyzickou či psychickou kondici. V oboru farmakologie se chápe jako jakýkoli chemický činitel, který

⁶ ŠTABLOVÁ, Renata. a kol. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. 13. ISBN 80-85981-64-5

⁷ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1999. s. 4.

⁸ SOTOLÁŘ, PÚRY a ŠÁMAL. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Svazek druhý*. Justiční akademie České republiky, 2003. Svazek 66.

⁹ SOTOLÁŘ, PÚRY a ŠÁMAL. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Svazek druhý*. Justiční akademie České republiky, 2003. Svazek 66.

¹⁰ KALINA, K. a kol. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Úřad vlády České republiky, 2001. ISBN 80-238-8014-4.

¹¹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1999. s. 4.

modifikuje biochemické fyziologické procesy tkání nebo organismů. V současné době tento pojem poukazuje na psychoaktivní látky a ještě častěji na nezákonné drogy.¹² Podle UNCOD¹³ se drogou v kontextu mezinárodní kontroly drog rozumí každá látka, přírodní i syntetická, která je uvedena v Seznamu I a II Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961.¹⁴

2.2.2 Historie zneužívání drog

V novodobé historii se problematika zneužívání drog rozděluje na tři období. V prvním období do počátků šedesátých let 20. století se hovoří o odborném problému. Zabývá se jím tedy pouze úzká skupina kvalifikovaných odborníků z oblasti lékařství i kriminalistiky. V následujícím období mezi šedesátými a devadesátými lety dochází k prudkému nárůstu zneužívání drog převážně ve vyspělých demokratických státech západní Evropy a USA. Zneužívání se jeví jako problém společenský, který má nedozírné následky ve sféře sociální a je nutné proti němu začít bojovat na úrovni moderní mezinárodní spolupráce. O drogách jako o globálním problému se poprvé vyjadřuje OSN v Globálním akčním plánu VS OSN 1991. Vytváří se světový nezákonný trh s drogami, který se dotýká téměř každé země světa a na počátku nového tisíciletí se dostává na první místo světových nezákonných trhů, co se týče rozsahu, a na druhé místo, co se týče finančního obratu.¹⁵

Současná situace se výrazně nezměnila a problematika zneužívání drog, jejich nedovolené výroby a jiného nakládání a nezákonného trhu je charakterizována jako globální problém a stejně tak by se mělo přistupovat k jeho řešení. Jak uvádí Kalina „*globální problém nelze řešit na jednom místě a jedním*

¹² Management of substance abuse: Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization. *World Health Organization* [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/

¹³ UNCOD je Úřad pro drogy a kriminalitu, který vznikl roku 1997 v rámci OSN. Jeho hlavním úkolem je koordinovat aktivity v oblasti kontroly drog a prevence kriminality.

¹⁴ Information about drugs. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. Copyright©2015 UNODC [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.unodc.org/unodc/en/illicit-drugs/definitions/>

¹⁵ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, s. 15. ISBN 80-86734-05-61.

*přístupem, vyžaduje mezioborovou, meziresortní, mezisektorovou a mezinárodní spolupráci.*¹⁶

2.2.3 Základní rozdělení drog

Základní dělení lze provést podle původu drogy (návykové látky) a to na drogy přírodní, drogy polosyntetické a syntetické. Do přírodních a polosyntetických drog se řadí následující: drogy z listů keře koky kokain a crack; skupina opiátů – opium, morfin, heroin, braun; halucinogenní drogy – rostlinného původu (látky mezkalin, durman, psylocybin – obsažený v lysohlávkách), polosyntetické LSD. Do skupiny syntetických drog patří zejména 1) amfetamin, metamfetamin (pervitin), extáze; 2) skupina opioidů – metadon; 3) léčiva; 4) organická rozpouštědla; 5) designer drugs¹⁷

2.2.4 Vybrané drogy

Vzhledem k současným trendům na drogové scéně se jeví jako důležité blíže představit metamfetamin především v souvislosti se zneužíváním léčiv, které jsou potřebné na jeho výrobu a dále na nové syntetické drogy, coby relativně neznámé a mladé zástupce nabízených syntetických drog. Popis historie, rozšíření, způsoby užívání a účinky u dalších drog jsou řazeny do přílohové části této práce.

2.2.4.1 *Metamfetamin (Pervitin)*

Chemicky je metamfetamin odvozený od amfetaminu. Traduje se, že se jedná o typicky českou drogu. Pervitin byl však vynalezen již v 19. století v Japonsku. Čeští toxikomané však dokázali přijít na způsob, jak vyrobit pervitin v domácích podmínkách. Vyrábí se v domácích laboratořích, varnách, tzv. českou cestou z efedrinu, jódu a červeného fosforu. Samotná výroba je poměrně jednoduchá, ale je však třeba znalostí alespoň na úrovni střední školy specializující se na chemotechnologii. Pervitin má podobu hořkého prášku bez zápachu. Na trhu se objevuje ve žlutém či fialovém zbarvení, což je následek

¹⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, s. 15. ISBN 80-86734-05-61.

¹⁷ ŠTABLOVÁ, Renata. a kol. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. 28 - 39. ISBN 80-85981-64-5

domácí výroby. Od 70. let 20. století se k výrobě používal jako vstupní produkt látka efedrin, která byla obsažena v léčivech. V České republice se až do roku 2004 vyráběl v továrně Roztokách u Prahy, která patřila svojí produkcí ke třem největším výrobcům na světě. Po skončení výroby efedrinu se novým prekursorem pro výrobu drogy stal pseudoefedrin, který je obsažen v přípravcích používaných při léčbě respiračních onemocnění (jmenovitě Modafen, Nurofen Stopgrip, Panadol Plus Grip, Paralen Plus, Aspirin Complex, Daleron). Docházelo ke stále častějšímu zneužívání těchto léčiv. Některé zdroje uvádějí, že až 80% prodaných přípravků s obsahem pseudoefedrinu šlo do nelegální výroby metamfetaminu.¹⁸

Z tohoto důvodu bylo nezbytné přijmout opatření, které by zamezilo zneužívání léčiv. Státní útvar pro kontrolu léčiv proto vydal rozhodnutí o změně způsobu výdeje těchto léčiv a přesunul je ze skupiny volně prodejných do skupiny „bez lékařského předpisu s omezením“. Omezení se týkalo počtu tablet pro uživatele na měsíc.¹⁹ Na jedné straně tedy skutečně došlo k významnému snížení zneužívání pseudoefedrinu. Na straně druhé to vedlo k nárůstu dovozu léčiv z okolních zemí, kde jsou volně prodejné bez omezení, (především z Polska, Německa, Maďarska). Jako trend posledních let bylo zaznamenáno také dovážení efedrinu z asijských zemí, na kterém se podílejí především osoby původem z Vietnamu.²⁰

2.2.4.2 Designer drugs – nové syntetické drogy

Na české drogové scéně byly designer drugs poprvé zaznamenány roku 2009, skutečného rozmachu dosáhly v letech 2010 a 2011. Na tuzemský trh jsou

¹⁸ HAVLÍČEK, Stanislav. *Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu – surovina pro nelegální výrobu metamfetaminu* Výťah z obhájené rigorózní práce. FaF UK Hradec Králové. [online]. Hradec Králové, 2009 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: http://www.address.cz/data/www.medon-solutio.cz/online2010/files/Lecive_prip_ravky_s_obsahem_pseudoefedrinu.pdf.

¹⁹ Tisková zpráva ze dne 3. 4. 2009: Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu přechází do nové kategorie výdeje léčiv „bez lékařského předpisu s omezením“. In: *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. 2010 © SÚKL [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/sukl/tiskova-zprava-ze-dne-23-3-2009-1?highlightWords=pseudoefedrin>

²⁰ Výroční zpráva: 2009, 2010. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

dováženy především z Asie. Distribuovány jsou prostřednictvím internetu, ale jsou také k dostání ve specializovaných kamenných obchodech.²¹

Jedná se o psychoaktivní látky ze skupiny syntetických kanaboidů, které jsou obsaženy ve směsích určených ke kouření. Dále se jedná deriváty katinonu (především mephedrone) a o extrakty z rostlin (šalvěj divotvorná). Představují poměrně vysoké riziko, neboť jejich účinky na lidský organismus nejsou prozkoumány. Další zásadní problém je, že jsou záměrně vyráběny z látek, které nejsou uvedeny na seznamech zakázaných látek.²² Tímto jsou obcházeny národní právní předpisy států, ve kterých jsou distribuovány. Je proto nezbytné, aby se legislativa rychle přizpůsobovala vyvíjejícím se trendům ve zneužívání těchto skupin drog.

2.3 Právní rámec návykových látek, omamných a psychotropních látek a prekursorů

2.3.1 Návykové látky

Návykové látky jsou látky, jejichž užívání vede k riziku vzniku závislosti.²³ Návykovou látkou český právní řád pro potřeby trestního práva rozumí v ust. §130 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku „*alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“ Odkazuje tak na další právní předpisy. V zákoně č. 167/1998 Sb., zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění novely č. 50/2013 Sb., jsou návykovými látkami omamné a psychotropní látky, které jsou uvedeny na seznamu návykových látek dle nařízení vlády ČR.

²¹ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2010, 2011. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

²² Tamtéž.

²³ PROKEŠ, Jaroslav. *Základy toxikologie: Obecná toxikologie a ekotoxikologie*. Praha: Galén, 2005. s. 181. ISBN 80-7262-301-X.

2.3.2 Omamné a psychotropní látky

Od kategorizace drog „tvrdých“ a „měkkých“ se z důvodu nevýstižného a nepřesného označení, který vede k různým interpretacím, upouští. Česká legislativa rozlišuje dva typy látek – **Omamné a psychotropní látky** – což jsou návykové látky uvedené v nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Mezi látky omamné patří přírodní nebo polosyntetické morfinové deriváty, náhražky morfinu, kokain, hašiš. Psychotropní látky ovlivňují psychické děje. Řadíme mezi ně barbituráty, benzodiazepinové deriváty, halucinogeny jako je LSD a psylocybin, deriváty amfetaminů a další.²⁴

2.3.3 Prekursory

Prekursorem se rozumí látka, která slouží jako nezbytná výchozí surovina k nelegální výrobě OPL. Stávající právní úprava vychází ze zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech, který je účinný od 1. 1. 2014 spolu s prováděcím předpisem ve formě nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech. Vychází z přímo závazných předpisů Evropské unie a v úvodním ust. § 1 vymezuje svůj předmět úpravy. Zákon o prekursorech upravuje podmínky pro fyzické a právnické osoby k získání licence k zacházení s látkami, které zákon označuje za prekursory drog. Dále vymezuje působnost správních orgánů při výkonu státní správy, způsob provádění kontroly dodržování předpisů a vymezuje správní delikty na úseku prekursorů drog.²⁵

2.4 Charakteristika drogové scény

2.4.1 Situace po roce 1990

Po roce 1990 došlo k šíření a zneužívání nezákonných drog ve větším měřítku ve všech zemích střední a východní Evropy v důsledku pádu

²⁴ PROKEŠ, Jaroslav. *Základy toxikologie: Obecná toxikologie a ekotoxikologie*. Praha: Galén, 2005. s. 181. ISBN 80-7262-301-X.

²⁵ Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2013, částka 105. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-272>> [cit. 2014-07-01]. ISSN 1211-1244

komunistického režimu. Strmý nárůst drogové problematiky v první polovině 90. let bývá nazýván „odloženou epidemií“.²⁶

Změny, které nastaly po revoluci, přinesly zásadní změny do vývoje drogové scény na území České republiky. K nejvýznamnějším změnám zcela jistě patří otevření hranic a s tím spojená nedostatečná celní kontrola. Česká republika se tak stala tranzitní zemí pro drogy přicházející po tzv. Balkánské cestě. Poměrně snadno se kvůli nedostatku technických možností a legislativních prostředků pašují přes mezinárodní letiště Praha – Ruzyně. Celkové uvolnění poměrů mělo za následek otevření trhu s drogami na našem území a jeho propojení s trhem mezinárodním. Na našem území již bylo možné získat všechny dostupné světové drogy. I čeští občané se začali zapojovat do nelegálních činností spojených s drogovým trhem, i když zpočátku jejich postavení v hierarchii organizovaného zločinu nebylo vysoké. Předpokládalo se, že podle západního vzoru dojde také v brzké době k propojení organizovaného zločinu se státními strukturami.²⁷

Na domácí drogové scéně dochází k prudkému nárůstu abúzu heroinu, změnil se trend výroby pervitinu. Opustil úzký kruh uživatelů a začal se vyrábět ve velkém. Docházelo tak k propojování izolovaných skupin, avšak drogová scéna stále ještě nepronikla mezi širokou veřejnost. Také drogová kriminalita byla počátkem let 90. málo znatelná.²⁸

V roce 1993 dala vláda vzniknout první protidrogové koncepci, jež vycházela ze zkušeností západních států. Odmítala legalizaci drog a kriminalizaci pachatelů. Jako priority stanovila boj proti organizovanému zločinu a rozvoj služeb pro uživatele drog.²⁹

²⁶ SOTOLÁŘ, PÚRY a ŠÁMAL. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Právní aspekty trestního postihu drogové kriminality*. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. Svazek 65. s. 523.

²⁷ Výroční zpráva: 1993, 1994. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

²⁸ SOTOLÁŘ, PÚRY a ŠÁMAL. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Právní aspekty trestního postihu drogové kriminality*. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. Svazek 65. s. 523.

²⁹ Tamtéž. s. 525.

Česká republika se přiblížila západním zemím ve velice krátkém čase. Stala se cílovou zemí distribuce OPL. Droga se stala módní záležitostí mladé generace. Došlo k posílení postavení občanů ČR v organizovaném zločinu, kterému se na našem území poměrně dobře daří vzhledem k tomu, že v porovnání s ostatními zeměmi, jsou zde nízké tresty za drogové delikty a téměř žádná právní úprava pro nezákonné obchodování s prekurzory (kromě efedrinu).³⁰

Výroční zpráva z roku 1998 již charakterizuje českou drogovou scénu takto:

- *vytvořila se otevřená drogová scéna*
- *vytvořila se stálá klientela uživatelů heroinu*
- *užívání drog se rozšířilo do všech regionů republiky*
- *zabýdli se zde obchodníci drogami mezinárodního významu*³¹

V následujících letech se Česká republika stala centrem organizátorů mezinárodního obchodu heroinem a kanabisovými produkty. Drogová scéna se plně rozvinula, což se projevuje především zapojením ČR do nelegální výroby a přepravy drog, do nelegální výroby a obchodu prekurzory, do praní špinavých peněz z výnosu nelegálního obchodu drogami a v neposlední řadě již zmíněném napojení na tranzitní trasy přes území ČR.³²

Trendy na drogové scéně za období 2006 – 2010 jsou následující:

- výrazně narůstá počet osob původem z Vietnamu, které se zapojují do obchodu s marihuanou
- výroba pervitinu se zkvalitnila a přesunula se z velkovýroby do menších varen a díky omezení prodeje léčiv obsahujících pseudoefedrin byl zaznamenán nárůst dovozu této látky za zahraničí, převážně z Polska a SRN

³⁰ Tamtéž.

³¹ Výroční zpráva: 1998. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³² Tamtéž. 1999.

- dochází k nárůstu sekundární drogové kriminality majetkového i násilného charakteru; obecně lze říci, že se drogová scéna stává agresivnější³³

Od roku 2006 se do páchaní drogové kriminality aktivně zapojili občané Vietnamu. Podílejí se především na pěstování konopí tzv. indoorovým způsobem v umělých podmínkách. Marihuana vypěstovaná tímto způsobem je velice kvalitní, obsahuje až 24% účinné látky THC. Výroba je umístěna do pohraničních oblastí, nejvíce pěstíren bylo zaznamenáno na Chebsku. Již v roce 2009 osoby vietnamského původu ovládali 80% trhu s marihuanou, která se zároveň stala nejdostupnější drogou v ČR.³⁴

2.4.2 Stávající situace³⁵

V oblasti obchodu marihuanou přetrvává v roce 2012 trend posledních let a na české drogové scéně mají v průmyslovém pěstování konopí významné postavení osoby vietnamského původu. Produkce se vyznačuje dobrou organizovaností. Opouští se od zřizování velkých pěstíren, jelikož náklady na jejich zřízení jsou dosti vysoké stejně jako riziko jejich odhalení. Z tohoto důvodu jsou zřizovány spíše menší pěstírny o četnosti cca 300 – 500 rostlin. Doprovodným nežádoucím jevem jsou činnosti obchodních společností, zakládaných osobami vietnamského původu, které se zabývají legální dovozem technologií k indoorovému pěstování konopí.³⁶

Stále častějším problémem je obchod s novými syntetickými drogami, který má stoupající trend již od roku 2009. V roce 2011 bylo na trhu zaznamenáno 44 nových psychoaktivních látek. O rok později jich bylo 56. V roce 2012 je situace s NSD stabilizována. ČR je součástí evropského projektu „European

³³ Výroční zpráva: 2006 - 2010. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³⁴ Výroční zpráva: 2009, 2010. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³⁵ Tato část je zpracována podle Výročních zpráv za období 2011 – 2013. Výroční zpráva za předchozí rok, tedy rok 2014, v době psaní této práce ještě nebyla k dispozici.

³⁶ Výroční zpráva: 2012. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

Multidisciplinary Platform against Criminal Threats“, kde je jedním z cílů boj proti novým syntetickým drogám na úrovni evropské spolupráce.³⁷

Během posledních dvou let se podařilo organizovaným skupinám vietnamského původu převzít kontrolu nad produkcí a distribucí pervitinu. Výroba se vyznačuje zvyšováním objemu na jeden výrobní cyklus. Varny tak dokážou vyrobit najednou až několik desítek kilogramů drogy. Což reflektuje i skutečnost, že od roku 2011 je odhalován stále menší počet laboratoří, ale stoupá množství zadržené drogy, která se vyznačuje vysokou čistotou až 80%. Výroba pervitinu pokrývá poptávku tuzemského trhu a je o něj také značný zájem z okolních států, kam je dovážen (především Německo a Rakousko). Obchody metamfetaminem nejčastěji probíhají na vietnamských tržnicích v pohraničních oblastech ČR s Německem a Rakouskem. Obecně je ovšem výroba rozšířena na území celé republiky.³⁸

Situace s obchodem heroinu se nijak výrazně nezměnila. Obchod s heroinem ovládají organizované skupiny původem z Kosova a Makedonie. Od roku 2004 každoročně klesá obliba užívání této drogy. K její distribuci jsou využíváni sociálně slabší občané, občané romského původu a sami uživatelé drogy. Na druhé straně byl zaznamenán nárůst ve zneužívání léčiv opiátového typu, které slouží jako náhražka heroinu.³⁹

³⁷ Výroční zpráva: 2011 - 2012. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³⁸ Výroční zpráva: 2012, 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³⁹ Tamtéž.

3 Charakteristika drogových trestných činů

3.1 Historický exkurz do právní úpravy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek

Počátky právní úpravy na úseku drogové problematiky sahají pouze do 20. století. Vycházely primárně z mezinárodní spolupráce mezi členskými státy Společnosti národů, která garantovala uzavírání mezinárodních smluv regulujících negativní dopady drog. Signatářské státy se těmito smlouvami zavázaly k jejich začlenění do svých vnitrostátních právních řádů.⁴⁰

V této části kapitoly budou uvedeny jen ty nejvýznamnější s ohledem na jejich důležitost a vliv na legislativu Československé republiky. Mezinárodní smlouvy upravující tuto problematiku budou podrobněji rozebrány v závěru této kapitoly.

První opatření mezinárodního charakteru, které mělo vliv na tuzemský právní vývoj, byla Haagská mezinárodní opiová konvence z roku 1912, která si kladla za cíl regulovat výrobu a obchod s opiáty a kokainem omezit na lékařské účely a z tohoto důvodu zavedla kontrolní režimy na národní úrovni. Československá vláda k ní přistoupila a vyhlásila ji pod č. 159/1922 Sb. Prováděcí zákon byl vyhlášen až o rok později pod č. 128/1923 Sb.⁴¹

Zákon v ust. § 1 demonstrativním výčtem uvedla látky, jejichž výroba, dovoz, prodej, rozdělování a vývoz se podrobuje úřední kontrole. Veškeré nakládání s látkami se vyhrazovalo jen oprávněným osobám či podnikům, které byly povinny ve svých knihách vést přesné záznamy o těchto látkách. Tato povinnost se nevztahovala na řádně oprávněné lékárníky a lékařské předpisy. Povolení k nakládání se udílelo ministerstvem průmyslu, obchodu a živností se souhlasem ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Dle ust. § 7

⁴⁰ ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. 60. ISBN 80-85981-64-5.

⁴¹ Tamtéž.

bylo porušení tohoto zákona bráno jako přestupek, k jehož trestání byly příslušné administrativní policejní vrchnosti I. stolice. Trestem byl peněžitý trest až do výše 20 000 Kč. U živnostníků mohlo být při opakovaném porušení zákona odebráno živnostenském oprávnění. „*Při nedobytnosti budiž peněžitá pokuta přeměněna v přiměřený trest na svobodě až do 3 měsíců.*“⁴²

V následujících letech byly podepsány dvě Ženevské konvence. Roku 1925 Mezinárodní opiová úmluva, která zavazovala státy k podávání statistických zpráv o výrobě opia, kokových listů a dovozu a vývozu drog. Druhou byla Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek z roku 1931, která upravovala limity drog pro jednotlivé státy.⁴³

Tyto tři zmíněné dokumenty byly podkladem pro tzv. opiový zákon č. 29/1938 Sb. z. a n. Obecně lze říci, že tímto zákonem byl zpřísněn dozor nad nakládáním se zakázanými látkami. V ust. § 1 byly rozšířeny základní skutkové podstaty s nakládáním zakázaných látek o zpracování (přepřacování), přípravu a průvoz. Dřívější pojem prodej byl nahrazen pojmem obchod. Látky byly nově rozděleny do čtyř skupin a rozšířeny mimo jiné o morfin a kodein.

Delikty proti tomuto zákonu a vládním nařízením vydaných k jeho provedení byly kvalifikovány jako přestupek a přečin. Orgánem příslušným k trestání byl okresní úřad v případě, že nešlo o čin soudně trestný, jinak to byl příslušný krajský soud dle ust. § 19. Okresní úřad mohl uložit peněžní pokutu od 500 do 50 000 Kč nebo uložit trest vězením (uzamčením) od 24 hodin do pěti měsíců. V případě, že pachatel nezaplatil pokutu, mu mohl být taktéž uložen podle míry zavinění náhradní trest vězení (uzamčení) do pěti měsíců. Látku, která byla předmětem přestupku, mohl úřad prohlásit za propadlou bez ohledu na to, komu patřila.

Soudy ukládaly tresty buď tuhým vězením od tří měsíců do tří let a trest na penězích od 5 000 Kč do 50 000 Kč, nebo v případě okolností podmiňujících

⁴² Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění Mezinárodní opiové konvence. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. Praha, 1923, ročník 1923, částka 54. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1923/054-1923.pdf> [cit. 2014-08-01].

⁴³ ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. 60. ISBN 80-85981-64-5.

užití přísnějších sankcí trest žaláře od jednoho roku do pěti let a trest na penězích od 10 000 Kč do 100 000 Kč. Trestem za výrobu, přenechání nebo přechování nebo opatření pro sebe či pro jiného předmětu nebo nástroje, který bude užit k neoprávněnému nakládání s látkou, bude potrestán soudem pro přečin tuhým vězením od jednoho měsíce do jednoho roku a peněžním trestem do 5 000 Kč.⁴⁴

V období po druhé světové válce převzala úlohu mezinárodní kontroly drog Organizace spojených národů. Přijala několik dokumentů, které jsou stále účinné a promítají se do současné vnitrostátní úpravy.

Vnitrostátní úprava, která reagovala na situaci drogové problematiky a obsahovala ustanovení o drogových deliktech, byla obsažena v trestním zákoně z roku 1950, ve kterém je již možno pozorovat základy trestněprávní úpravy drogových deliktů tak, jak je známe dneska. V ust. § 197 trestný čin nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů spáchá ten, kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy. Sankcí bylo odnětí svobody až na tři léta a peněžité trest. Byl-li čin spáchán ve značném rozsahu či výdělečně nebo měl za následek smrt člověka nebo těžkou újmu na zdraví mnoha lidí, byl potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let a peněžité trestem. Dle ust. § 198 se téhož trestného činu dopustí ten, kdo „vyrobí sobě nebo někomu jinému opatří nebo přechovává předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů.“⁴⁵ Trestem bylo odnětí svobody až na dvě léta.

V ust. § 205 bylo stanoveno, že ministerstvo spravedlnosti nařízením určí, co se považuje pro potřeby trestního práva za omamné látky a jedy.⁴⁶ Nařízení bylo vyhlášeno pod č. 118/1950 Sb. a zrušeno nařízením č. 54/1955 Sb., které bylo účinné až do 31. 12. 1967.

⁴⁴ Zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., kterým se provádí mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna: (opiový zákon). In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. Praha, 1938, ročník. 1938, částka 9. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1938/009-1938.pdf> [cit. 2014-08-01].

⁴⁵ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1950, částka 39. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1950/039-1950.pdf> [cit. 2014-08-01]. ISSN 1211-1244

⁴⁶ Tamtéž.

Dalším mezníkem ve vývoji právní úpravy zacházení s omamnými látkami byl nový trestní zákon č.140/1961Sb., trestní zákon. Převzal v nezměněné podobě základní skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba omamných prostředků a jedů z trestního zákona z roku 1950 do znění § 187. Oproti předchozí úpravě pozměnil horní hranici trestní sazby na dvě léta, dále rozšířil sankci o trest nápravným opatřením. Kvalifikované skutkové podstatě trestného činu dle § 187 TrZák byla přidána nová okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to spáchání trestného činu dle odst. 1 jako člen organizované skupiny. Trestní sazba byla navýšena na dvě léta až osm let. Znění § 198 zákona z roku 1950 bylo promítnuto do ust. § 188 TrZák jako předmět k nedovolené výrobě omamných prostředků a jedů. Rozšířen byl okruh sankcí za porušení, a to o trest nápravným opatřením, peněžitým trestem a propadnutím věci.⁴⁷

Zákon v tomto znění platil až do devadesátých let 20. století. Drogové trestné činy byly novelizovány zákonem č. 175/1990 Sb., který byl účinný od 1. 7. 1990 do 30. 6. 1998 a č. 112/1998 Sb. s účinností od 1. 7. 1998 do 31. 12. 2009.

Novela z roku 1990 nově zavedla pojem návyková látka v ust. § 89 odst. 1, který převzala ze zákona č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Změnila tím trestný čin opilství na ohrožení pod vlivem návykové látky. V důsledku nabytí účinnosti Úmluvy OSN o psychotropních látkách, která u nás byla vyhlášena ministerstvem zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., změnila název trestného činu podle ust. § 187 na nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Upustila o postihu nápravným opatřením. V kvalifikované skutkové podstatě se zvýšila horní hranice trestní sazby na deset let. Rozšířeny byly také znaky zvyšující typovou závažnost trestného činu, a to spáchá-li čin dle odst. 1 pachatel ve větším rozsahu nebo vůči osobě mladší než osmnáct let. V odst. 3 hrozil trest odnětí svobody na osm až patnáct let tomu, který způsobil činem těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt, nebo spáchal čin ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech. U trestného činu předmětu k nedovolené výrobě omamných prostředků a jedů dle ust. § 188

⁴⁷ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1961, částka 65. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>> [cit. 2010-01-01]. ISSN 1211-1244

došlo ke změně v pojmosloví ze *způsobilý k nedovolené výrobě* na *určený k nedovolené výrobě*. Významnou změnou bylo rozšíření skutkových podstat do nových dvou odstavců. Podstatně byly upraveny okolnosti, které podmiňují užití vyšší trestní sazby. Dle odst. 2 hrozil pachateli trest odnětím svobody na rok až pět let, spáchá-li čin ve větším rozsahu, nebo získá-li činem značný prospěch. Dopustí-li se trestného činu podle odst. 1 vůči osobě mladší než osmnáct let, bude potrestán na osobní svobodě na dvě léta až osm let. Vůbec prvně se v této novele objevil trestný čin šíření toxikomanie, který byl uveden pod § 188a. Tohoto trestného činu se dopustil ten, který „*svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří*“⁴⁸ Trestem bylo odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo trest peněžité. Pachateli hrozil i tříletý trest v případě, že se činu dopustil vůči osobě mladší než osmnáct let.⁴⁹

Jak vyplývá z důvodové zprávy, novela trestního zákona z roku 1998 byla nezbytně nutná k tomu, aby se harmonizoval postih drogové kriminality na mezinárodní úrovni a aby vnitrostátní úprava lépe reflektovala požadavky, které jsou na ČR kladeny v souladu se závazky plynoucí z účastenství v mezinárodních smlouvách upravujících nakládání s drogami včetně jejich držby. Konkrétně tato povinnost vyplývá z čl. 36 Jednotné úmluvy o omamných látkách.⁵⁰ Citovaná novela přinesla změny nejen do trestního zákona, ale také změnila a doplnila zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Novelou se vyřešila dlouho diskutovaná otázka kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu.⁵¹

Trestný čin přechování pro sebe byl uveden pod zněním § 187a TrZák. Základní skutkovou podstatu naplní pachatel tím, že bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém.

⁴⁸ Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1990, částka 31. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-175>> [cit. 2010-01-01]. ISSN 1211-1244

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ JURÁKOVÁ, Iveta. Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*. 1999, roč. 1999, č. 1, s. 15.

Absence úpravy znemožňovala v některých případech postihy dealerů a distributorů drog. Na úseku přestupkového zákona bylo držení drog pro vlastní potřebu začleněno do ust. § 30 zákona č. 200/1990 Sb. přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Rozdíl oproti trestnému činu byl v množství přechovávané drogy. Pro naplnění skutkové podstaty podle přestupkového zákona postačovala držba malého množství drogy. Zároveň bylo navrženo, aby byly tyto přestupky projednávány orgány Policie ČR, jelikož se nejčastěji dostávají do styku s tímto společensky škodlivým jevem a mohou lépe posoudit situaci a rozhodnout, zda se bude jednat o trestný čin nebo jen o přestupek.

3.2 Současná právní úprava

3.2.1 Právní řád ČR (zejména trestní právo)

Trestné činy v oblasti drogové kriminality označované jako drogové delikty jsou v systematice zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, uvedeny v hlavě VII. Trestné činy obecně nebezpečné, v dílu I Trestné činy obecně ohrožující. Společným primárním objektem je „zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s jedy, omamnými a psychotropními látkami, přípravky obsahujícími omamnou nebo psychotropní látku a prekursory.“⁵²

3.2.1.1 Trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy - § 283

Trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy byl v téměř nezměněném znění převzat z ust. § 187 zákona č. 140/1961 Sb., ve znění novely č. 112/1998 Sb. Rozšířen byl o další druhy trestních sankcí majetkového charakteru, a to konkrétně o peněžitý trest a propadnutí majetku a dále byly zpřísněny trestní sazby.

⁵² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2862. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Základní skutkovou podstatu trestného činu dle ust. § 283 odst. 1 TrZ naplní ten, „*kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed.*“ Trestem je odnětí svobody na jeden rok až pět let, nebo trest peněžitý.

Pokud se pachatel dopustí trestného činu uvedeného v odst. 1 jako člen organizované skupiny, ve značném rozsahu, ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let, nebo byl pro tento čin v posledních třech letech souzen, hrozí mu trest odnětí svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutí majetku.⁵³

Podle ust. § 282 odst. 3 TrZ hrozí trest odnětí svobody na osm až dvanáct let tomu, kdo svým činem způsobí těžkou újmu na zdraví, spáchá čin s úmyslem pro sebe či jiného získat značný prospěch nebo spáchá čin ve velkém rozsahu, anebo ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnáct let. Desetiletý až patnáctiletý trest odnětí svobody dle odst. 4 hrozí tomu, kdo způsobí činem těžkou újmu na zdraví, smrt, spáchá čin s úmyslem pro sebe či jiného získat prospěch velkého rozsahu nebo spáchá čin ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech.

Pojem výroba je definován v čl. 1 písm. n) vyhl. č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách a označuje veškeré procesy, kromě produkce. Neoprávněná výroba spočívá ve výrobě těchto látek neoprávněným subjektem. Výrobu nelze ztotožňovat s pouhým vypěstováním rostlin, které slouží k nedovolené výrobě OPL, v tomto případě by se jednalo o trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku ve smyslu ust. § 285 TrZ. Pojmy dovoz a vývoz se podle

⁵³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2009, částka 11. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>> [cit. 2014-08-01]. ISSN 1211-1244

Jednotné úmluvy o omamných látkách rozumí doprava buďto z jednoho státu do druhého, nebo v rámci jednoho daného státu.⁵⁴

Neoprávněnou nabídkou se rozumí jakákoli nabídka, i jednorázová, kterou bude projevna ochota pachatele poskytnout jinému OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor, anebo jed. Forma nabídky může být buď výslovná, nebo konkludentní a musí směřovat vůči jiné osobě. K dokonání trestného činu není potřeba, aby došlo k akceptaci nabídky. Prodejem se rozumí odevzdání OPL, přípravku obsahující OPL, prekursor, anebo jed kupujícímu za peněžní protihodnotu.⁵⁵

Pojmem „neoprávněně opatří jinému“ se rozumí obstarání jiným způsobem, než který je výslovně uveden v ust. § 283 odst. 1. TrZ. Obstaráním se může chápat např. výměna za jinou věc, darování, ale i způsob, který zakládá skutkovou podstatu jiných trestných činů. Přechováváním ve smyslu trestného činu dle ust. § 283 TrZ se rozumí přechovávání pro jiného, přičemž postačuje, že pachatel má látku ve své moci, nemusí jí mít přímo u sebe.⁵⁶

3.2.1.2 Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu – § 284

Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu byl s úpravami převzat z ust. § 187a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Skutkovou podstatu tohoto činu naplní ten, kdo podle ust. § 284 odst. 1 TrZ „neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinolů, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC).“ Podle odst. 2. naplní znaky skutkové podstaty i ten, kdo za stejných podmínek uvedených v odst. 1 přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odst. 1 nebo jed v množství větším než malém.

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2865 - 2866. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁵⁵ Tamtéž. s. 2868.

⁵⁶ Tamtéž. s. 2868

Sankcí za porušení ust. § 284 odst. 1 TrZ je odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Podle odst. 2 je trestem odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Dopustí – li se pachatel trestného činu uvedeného v odst. 1 a 2 ve větším rozsahu nebo ve značném rozsahu, naplní tak kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je podmiňující k užití vyšší trestní sazby, kde je horní hranice trestní sazby až osm let v případě *ve značném rozsahu*, pět let *ve větším rozsahu*.

Přechováváním se rozumí jakýkoli způsob držení konopí. Postačuje, že je pachatel má ve své moci, nemusí mít takovou látku přímo u sebe. Neoprávněnost přechovávání se vztahuje na ty rostliny konopí, které obsahují více než 0,3 % látek ze skupiny THC.⁵⁷

Důležité je, rozlišovat přechovávání pro sebe, které je vykonáváno pro vlastní potřebu (§ 284 TrZ) a přechovávání pro jiného (§ 283 TrZ). Ust. § 284 TrZ má ke vztahu ust. § 283 TrZ pouze podpůrný charakter a jde o privilegovanou skutkovou podstatu.⁵⁸

Pojem pro vlastní potřebu je nutno posuzovat s ohledem na konkrétní osobu, která tyto látky neoprávněně užívá a důvodem jejího přechovávání je výlučně osobní konzumace té které osoby. V případě, že by osoba přechovávala tyto látky pro jiného, jednalo by se o trestný čin podle § 283 TrZ.⁵⁹

Bližší definici k pojmu *množství větší než malé* trestní zákoník nepodává. Trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo k výkladu tohoto pojmu stanovisko dne 13. 3. 2014.

„Za „množství větší než malé“ ve smyslu § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku je třeba obecně považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně - podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek - převyšuje běžnou dávku

⁵⁷ Tamtéž. s. 2884

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

*obvyklého konzumenta. . . . Při závěru o naplnění uvedeného znaku je třeba podpůrně zohlednit, zda šlo o prvokonzumenta či uživatele těchto látek v pokročilém stadiu závislosti, případně i jiné skutečnosti ovlivňující míru ohrožení života nebo zdraví uživatele.*⁶⁰

Přičemž orientační hodnoty, které určují množství větší než malé NS uvedl jako přílohu ke svému stanovisku. Dále udává, že pokud množství přechovávané látky nedosáhne *množství většího než malého*, bude tento čin hodnocen jako přešůpek při splnění dalších zákonných znaků o přešůpek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi podle § 30 odst. 1 písm. j) zákona č. 200/1990 Sb., o přešůpcích, ve znění pozdějších předpisů, neboť neoprávněně přechovával v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku.⁶¹

3.2.1.3 Trestný čin nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku – § 285

Novela trestního zákona č. 40/ 2009 Sb. přinesla novou skutkovou podstatu nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku v souvislosti s rozlišením držení drog pro vlastní potřebu v souvislosti se samozásobitelstvím. Jedná se o privilegovanou skutkovou podstatu ve vztahu k § 283 TrZ.⁶² Šámal definuje samozásobitelství ve smyslu, že „*navazujícím krokem není distribuce a s tím související ohrožení zdraví třetích osob.*“⁶³

Skutkovou podstatu podle odst. 1 naplní ten, kdo neoprávněně pěstuje v množství větším než malém pro svoji potřebu rostlinu konopí a podle odst. 2 houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odst. 1, která obsahuje omamnou nebo psychotropní látku.

⁶⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. března 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, uveřejněné pod číslem 15/2014 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek

⁶¹ Tamtéž.

⁶² CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010, s. 227. Vysokoškolské učebnice (Linde). ISBN 978-807-2018-208.

⁶³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2891. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Za porušení odst. 1 a 2 hrozí peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, v případě porušení odst. 1 hrozí odnětí svobody až na šest měsíců, trestem za porušení odst. 2 je odnětí svobody až na jeden rok. Pokud pachatel spáchá činy v odst. 1 a 2 ve větším rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem. Spáchá-li čin ve značném rozsahu, hrozí pachateli trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let.

Pěstováním konopí se rozumí zasetí nebo zasazení rostliny, péče o její růst a případně i její sklizeň. Pojem pěstování nemůžeme ztotožňovat s pojmem výroba ve smyslu § 283, neboť o výrobu by se jednalo v případě, kdy by již sklizené konopí sloužilo jako vstupní komponent k jeho neoprávněnému zpracovatelskému procesu, kdy by se z něho získávala psychotropní látka THC nebo zpracovala do stavu způsobilého k užití ve formě marihuany.⁶⁴

Neoprávněné pěstování rostliny se vztahuje jen na ty rostliny konopí, které podle ust. § 24 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., obsahují více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů.⁶⁵ Pokud dojde k neoprávněnému vypěstování rostliny konopí pro jiného, jedná se o opatření omamné látky jinému ve smyslu § 283 odst. 1 TrZ.⁶⁶

Dále je vyloučen jednočinný souběh trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy podle § 283 a nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TrZ.⁶⁷

3.2.1.4 Trestný čin výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu - § 286

Trestný čin výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu byl převzat z ust. § 188 zákona č. 140/1961. V základní skutkové podstatě byl doplněn v souladu s Úmluvou OSN o pojem prekursoru. V kvalifikované podstatě došlo k rozšíření okolností, které podmiňují užití vyšší trestní sazby.

⁶⁴ Tamtéž. s. 2892 – 2893.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž. s. 2893.

⁶⁷ Tamtéž. s. 2895.

Trestného činu se dle § 286 odst. 1 TrZ dopustí ten, kdo vyrobí, opatří sobě či jinému anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět, který je určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahující OPL.

K tomu, aby skutečně došlo k naplnění skutkové podstaty dle ust. § 286 TrZ, musí jít o předmět, který je určený k nedovolené výrobě OPL. Nestačí pouze to, že je tento předmět způsobilý k výrobě takové látky.⁶⁸

*Za jiný předmět určený k nedovolené výrobě se rozumí „přístroje, jiná zařízení a jejich součásti, ale i suroviny, které jsou podle své povahy způsobilé a zároveň určené k takové výrobě.“*⁶⁹ Přičemž nemusí jít o předměty, které jsou výlučně určené k takové výrobě, ani nezáleží na tom, zda jsou vyrobeny, opatřeny nebo přechovávány oprávněně nebo neoprávněně. Většinou se může jednat o předměty běžně dostupné, které nepodléhají povolení s nimi nakládat ve smyslu výroby, opatření nebo přechovávání.⁷⁰

Jiná situace je u výroby, přechovávání a opatření prekursoru. Zde se vyžaduje ve smyslu § 286 výroba, opatření nebo přechovávání prekursoru *oprávněně*, neboť takovéto jednání ale *neoprávněně* by zakládalo trestní odpovědnost podle § 283.⁷¹

Trestný čin podle § 286 je nutno rozlišovat od přípravy trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy podle § 283. Příprava vždy směřuje k individuálně určitému trestnému činu⁷², kdežto u trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu je trestná již samotná jeho výroba, opatření nebo přechovávání i bez ohledu na úmysl pachatele. Pachatel ve smyslu § 286 vyrobí prekursor nebo jiný předmět, který *„je však pouze obecně určen k takové nedovolené výrobě, bez vztahu ke konkrétnímu, individuálně*

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2897. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶⁹ Tamtéž. s. 2898.

⁷⁰ Tamtéž. s. 2898.

⁷¹ Tamtéž. s. 2898.

⁷² CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010, s. 158. Vysokoškolské učebnice (Linde). ISBN 978-807-2018-208

*určenému trestnému činu.*⁷³ Aby se jednalo přípravu trestného činu podle ust. § 20 odst. 1, § 283 musí být zde úmysl pachatele takové látky vyrábět a zároveň „pokud by jeho úmysl směřoval i k některé z okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedených v odst. 2, 3 popř. odst. 4 § 283, neboť příprava je podle § 20 odst. 1 trestná jen u zvlášť závažných zločinu (§ 14 odst. 3 věta za středníkem).“⁷⁴ Sankcí za spáchání trestného činu dle ust. § 286 odst. 1 TrZ je odnětí svobody až na pět let, peněžitý trest, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Kvalifikovanou skutkovou podstatu naplní pachatel, spáchá-li trestný čin podle odst. 1 jako: člen organizované skupiny, ve značném rozsahu, ve větším rozsahu vůči dítěti, získá-li pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Trestem je odnětí svobody na dvě léta až deset let.⁷⁵

3.2.1.5 Trestný čin šíření toxikomanie - § 287

Trestný čin šíření toxikomanie byl do českého právního řádu zařazen novelou trestního zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961. Takto definovaný trestný čin byl přijat s úpravami především v ustanoveních týkajících se druhů trestních sankcí a výší trestních sazeb, které byly rozčleněny do dalších odstavců.

Dle ust. § 287 TrZ se trestného činu šíření toxikomanie dopouští ten, který jiného svádí ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podporuje ho nebo jinak podněcuje nebo šíří zneužívání takové látky. Jak logicky vyplývá z dikce zákona, na alkohol se trestný čin šíření toxikomanie výslovně nevztahuje. Jednalo by se například o trestný čin podle ustanovení § 204 TrZ nebo § 201 odst. 1 TrZ.

Dále je nutno rozlišovat od trestného činu šíření toxikomanie (§ 188a tr. z.) trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 283 TrZ (resp. § 187 tr. z.). Podle judikatury NS platí mezi těmito

⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2898. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2009, částka 11. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>> [cit. 2014-08-01]. ISSN 1211-1244

trestnými činy princip subsidiarity a to takový, že se skutek, který vykazuje znaky obou těchto trestných činů, posoudí jako trestný čin nedovolené výroby a držení OPL a jedů. Zároveň se tím vylučuje možnost jednočinného souběhu.⁷⁶

Trestný čin šíření toxikomanie je zamýšlen postihnout to jednání, které vede k šíření toxikomanie mezi neznalé osoby. Samotný prodej, opatření či přechovávání OPL je definováno již v § 283 TrZ a poskytuje stejnou ochranu společnosti a lidem proti možnému ohrožení, které přináší zneužívání návykových látek.⁷⁷

Pachatelem může být pouze fyzická osoba.⁷⁸ Z hlediska subjektivní stránky je vyžadováno úmyslné zavinění. Trestný čin je dokonán již podporováním, sváděním, podněcováním nebo šířením. K naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu není nutné, aby byly osoby pachatelem skutečně ovlivněny.⁷⁹

Sváděním a podporováním se rozumí podobné jednání ve smyslu ust. § 24 odst. 1 písm. b), c) TrZ, kdy účastníkem trestného činu je návodce nebo pomocník. Formy svádění a podporování nejsou v zákoně blíže vymezeny. Svádění musí mít povahu projevu k individuálně určené osobě.⁸⁰

Pojmem podněcování ke zneužívání takové látky je třeba chápat jako „*projev, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob rozhodnutí nebo náladu vedoucí ke zneužívání návykových látek jiných než alkohol*“.⁸¹

Posledním pojmem v základní skutkové podstatě tohoto trestného činu je šíření. Stejně jako podněcování směřuje vůči neurčitému počtu osob. Šířením se

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. února 2004, sp. zn. 6 Tdo 1497/2003.

⁷⁷ FENYK, Jaroslav. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, 2 sv. (xviii, 1317, xviii, 1184 s.). ISBN 978-80-7201-803-1.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2904 Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁷⁹ Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 17. září 1997, sp. zn. 2 To 461/97

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2903. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁸¹ Tamtéž. s. 2905.

rozumí takové jednání, které směřuje „*k rozšíření zneužívání návykových látek jiných než alkohol*“.⁸² Šíření také může mít formu schvalování páchaní trestných činů podle ust. § 283 a ust. § 286 TrZ. Společně s podněcováním mohou mít formu projevu ústního nebo písemného prostřednictvím tisku nebo jiných sdělovacích prostředků.⁸³

Trestní sankce pro trestný čin šíření toxikomanie je podle ust. § 287 odst. 1 odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitý trest jsou uvedeny v odst. 2 písm. a), b) a c), kdy bude potrestán ten, kdo spáchá čin v odst. 1 „*jako člen organizované skupiny; vůči dítěti nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.*“ Podle odst. 3 bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let ten, kdo se dopustí trestného činu podle odst. 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.⁸⁴

3.2.2 Mezinárodní protidrogové úmluvy

V globálním měřítku systém kontroly drog již od konce 2. světové války koordinuje Organizace spojených národů. Prvním přijatým aktem je Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1953, ve znění Protokolu upravující úmluvu z roku 1972, která byla vyhlášena ministrem zahraničních věcí pod č. 47/1965 Sb. Stávající znění bylo novelizováno předpisem č. 458/1991. Úmluva podává pro své vlastní účely ve čl. 1 definice k pojmům jako *omamná látka, pěstování, produkce, dovoz* atd. Stanovuje seznamy látek, které podléhají kontrole. Upravuje pravomoci a působnosti orgánů, které kontrolují nakládání s těmito látkami. V čl. 36 trestní ustanovení dává Stranám povinnost, aby učinily opatření nezbytné k tomu, aby *pěstování, produkce, výroba, těžba, příprava, držba, nabídka, dání do prodeje, distribuce, koupě, prodej, dodání z jakéhokoliv titulu, zprostředkování, odeslání, vypravení přes tranzit, doprava, dovoz a vývoz drog, neodpovídající ustanovením*

⁸² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, s. 2904. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

této Úmluvy, nebo jakékoliv jiné činy, které by podle názoru této Strany odporovaly ustanovením této Úmluvy, byly považovány za trestné činy, jsou-li spáchány úmyslně a aby na vážné případy byly vyměřeny přiměřené tresty, zejména vězení nebo jiné tresty odnětí svobody.“

Dalším aktem je Úmluva o psychotropních látkách 1971, ke které Československá socialistická republika přistoupila v roce 1988, byla vyhlášena nařízením ministra zahraničních věcí pod č. 62/1989 Sb. a upravuje kontrolu s nakládáním s psychotropními látkami, které jsou uvedeny v seznamu psychotropních látek, jenž je součástí dokumentu. Dále upravuje mezinárodní obchod s těmito látkami a obsahuje také v čl. 22 trestní ustanovení, kdy bude každá Strana „považovat za trestný čin každé jednání, které je v rozporu se zákonem nebo nařízením přijatým k plnění závazků podle této Úmluvy“

Třetím dokumentem, který přijala OSN dne 20. prosince 1988 ve Vídni, byla Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, vyhlášená pod č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. Jak uvedla v úvodu zmíněné Úmluvy, reagovala tím na stále více gradující trend nezákonné výroby, poptávky a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a na vzrůstající šíření nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami mezi různými sociálními skupinami a uznala, že zde existuje propojení mezi nedovoleným obchodem a dalšími formami organizované trestné činnosti, které vedou k destabilizaci, bezpečnosti a suverenity států. V neposlední řadě uvedla, že nezákonný obchod představuje mezinárodní trestnou činnost a položila tím základy pro koordinaci bojů proti drogám jako globálnímu problému v rámci mezinárodní spolupráce.⁸⁵

⁸⁵Sdělení č. 462/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1991, částka 89. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-462>> [cit. 1991-11-20]. ISSN 1211-1244

4 Metodika vyšetřování drogové kriminality

V úvodu kapitoly je potřeba popsat, co se rozumí pojmem metodika vyšetřování, jaké je její postavení a funkce v kriminalistické vědě, v neposlední řadě je nutné podat její definici.

Metodika vyšetřování se řadí do zvláštní části kriminalistické vědy, která jí chápe jako „*metodiku procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí.*“⁸⁶ Metodika vyšetřování plní dvě funkce – funkci poznávací a funkci formativní. Poznávací funkce má za cíl seskupit trestné činy do homogenních skupin, podat popis jejich kriminalistických charakteristik, typických stop, které vznikají při jejich páchání a typických vyšetřovacích situacích, které se utvářejí při vyšetřování. Formativní funkce formuje modely činnosti policejních orgánů, které se skládají z poznatků kriminalistických teorií s ohledem na jednotlivé kategorie trestných činů a ze zobecněných poznatků kriminalistické praxe.⁸⁷

K podání definice metodiky vyšetřování si autorka dovolí přímo citovat: „*Metodika vyšetřování je ta část kriminalistické vědy, která odhaluje a zkoumá zákonitosti vzniku stop a zvláštnosti postupů při vyhledávání, zajišťování a využívání stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací s ohledem na určitý typ trestného činu a předpokládanou typovou vyšetřovací situaci.*“⁸⁸ Pro kriminalistickou praxi jsou pak adresovány metodiky vyšetřování jednotlivých trestných činů, které se zaměřují na konkrétní typy trestných činů. Můžeme tedy z uvedených informací shrnout, že metodika vyšetřování drogové kriminality je tvořena uspořádanými systémy poznatků o kriminalistických charakteristikách drogové trestné činnosti, o zákonitostech vzniku, vyhledávání stop vznikajících při páchání uvedené trestné činnosti, stejně jako z typových

⁸⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 13. ISBN 978-807-3801-243.

⁸⁷ Tamtéž. s. 14.

⁸⁸ Tamtéž. s. 14.

modelů činnosti, které v určitých etapách procesu poznání drogových trestných činů využívají kriminalisté.⁸⁹

4.1 Kriminalistická charakteristika

Kriminalistická charakteristika trestných činů je základem pro vytváření parciálních metodik vyšetřování. Vychází se ze shodných znaků událostí vznikajících při páchání jednotlivých trestných činů. Tyto znaky však musejí být kriminalisticky relevantní, aby mohly podat informace, které by charakterizovaly trestný čin pro potřeby kriminalistické praxe.⁹⁰ Musil popisuje kriminalisticky relevantní vlastnosti trestného činu jako „*vlastnosti, které podstatně ovlivňují proces tvorby stop a proces poznání trestného činu*“.⁹¹

Mezi základní prvky kriminalistické charakteristiky patří zejména:

- *způsob páchání trestného činu*
- *kriminalisticky relevantní vlastnosti osobnosti pachatelů*
- *kriminalisticky relevantní vlastnosti obětí*
- *motiv trestného činu*⁹²

Kriminalistická charakteristika páchání drogových trestných činů vychází mimo jiné z informací, které jsou soustřeďovány specialisty zaměřujícími se na soustředění poznatků o aktuální drogové scéně a drogových trendů na území ČR, zahrnující také informace o četnosti abúzu návykových látek, o organizovaném zločinu, místech prodeje a nedovoleného nakládání s návykovými látkami apod.⁹³

⁸⁹ Tamtéž. s. 15.

⁹⁰ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 121. ISBN 978-807-3804-909.

⁹¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 29. ISBN 80-717-9362-0.

⁹² PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 124. ISBN 978-807-3804-909.

⁹³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 160 - 161. ISBN 978-807-3801-243.

4.1.1 Způsob páchaní drogových trestných činů

Způsobem páchaní trestného činu je vymezena operacionální stránka trestného činu tzn., že je popsáno, jakými operacemi pachatel spáchal trestný čin. Na základě tohoto poznání se budou moci odlišit jednotlivé skupiny trestných činů. Drogovou kriminalitu lze rozdělit podle typických způsobů páchaní do několika skupin, a to následovně:

- *kriminalita spojená s výrobou, držením a distribucí drog*
- *kriminalita spojená s dovozem, vývozem a průvozem drog*
- *kriminalita páchaná pod vlivem drog nebo páchaná za účelem získání finančních prostředků na nákup drog⁹⁴*

Za využití kritéria, podle kterého vymezil rozdělení typického způsobu páchaní drogové trestné činnosti Straus, bude dělení doplněno o čtvrtou skupinu podle ust. § 287 TrZ, a to:

- *kriminalita spojená se šířením toxikomanie*

4.1.2 Pachatelé

Pachatelem trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplní znaky skutkové podstaty trestného činu, nebo jeho pokusu nebo přípravy. (§ 22 odst. 1 TrZ) Pachatelem tedy může být jakákoli osoba, a to jak fyzická, tak i právnická.⁹⁵ Ve smyslu ust. § 113 trestního zákona se pachatelem rozumí i spolupachatel a účastník. Spolupachatelství definuje ust. § 23 TrZ jako společné úmyslné jednání dvou nebo více osob. Každá z nich odpovídá za trestný čin, jakoby ho spáchala sama. Účastníkem se dle ust. § 24 TrZ rozumí organizátor, návodce nebo pomocník. Organizátorem je ten, kdo řídil nebo zosnoval trestný čin. Jako návodce je chápán ten, který svým jednáním vzbudí v jiném rozhodnutí

⁹⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 162. ISBN 978-807-3801-243.

⁹⁵ Podle zákona č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění novely č. 141/2014 Sb., pachatelem trestných činů ve smyslu § 283, § 284 a § 285 TrZ může být i právnická osoba. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob rozlišuje i nepřímé pachatelství a spolupachatelství v ust. § 9 tohoto zákona.

spáchat trestný čin. Pomocníkem je ten, kdo umožní nebo usnadní jinému spáchat trestný čin, přičemž formy pomoci blíže specifikuje § 24 odst. 1 písm. c) TrZ.

Zákon rozlišuje také tzv. nepřímé pachatelství, kterého se dopustí ten, kdo k provedení trestného činu užije jiné osoby, která není trestně odpovědná. Teorie tuto osobu označuje jako tzv. živý nástroj. (§ 22 odst. 2 TrZ)

Pachatele drogové trestné činnosti lze rozdělit do několika skupin podle typických charakteristických rysů:

- *pachatelé závislí na drogách (toxikomani)*
- *pachatelé výrobci a distributoři (dealeři)⁹⁶, kurýři (přepravci)⁹⁷*
- *pachatelé, kteří se zabývají výrobou předmětů určených k nedovolené výrobě OPL⁹⁸*
- *neznámí pachatelé*

Vlivem odlišného působení drog na osobnostní charakteristiky individuálních pachatelů toxikomanů lze stěží přesněji specifikovat a vymezit profil těchto pachatelů. Odborníci z oblasti psychiatrie provádějí výzkumy komparativní (srovnávací) metodou, kde jsou posuzovány vzorky osobnostních vlastností vyskytujících se u pachatelů toxikomanů se stejnými vzorky osob, kteří nejsou toxikomany a nepáchají trestnou činností.⁹⁹ S jistotou může být řečeno, že přesněji vymezit charakteristické osobnostní rysy pachatelů toxikomanů, se jeví jako nemožné, neboť nelze dopředu předvídat, zda se dotýčný jedinec stane drogově závislým a začne páchat drogovou trestnou činností.

O osobnosti pachatele, který jedná pod vlivem návykové látky (s důrazem na řízení motorového vozidla), pojednává článek Blažejovského zveřejněný v Bulletinu NPC 1/2013. Rozlišuje zde motivaci pachatele podle druhu a účinku

⁹⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 162. ISBN 978-807-3801-243.

⁹⁷ Tamtéž. s. 163.

⁹⁸ Tamtéž. s. 164.

⁹⁹ ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. ISBN 80-85981-64-5.

drogy. V závěru vyjadřuje názor, že pokud dokážeme dobře pochopit motiv těchto pachatelů, konkrétně pachatelů, kteří způsobí dopravní nehodu anebo řídí motorové vozidlo pod vlivem návykové látky, budeme moci lépe vytyčit postupy pro kontrolní činnost příslušných vyšetřujících orgánů, které by takovému chování pachatelů nejen zamezovaly, ale hlavně předcházely.¹⁰⁰

Pachatelé výrobci, distributoři a kurýři vykazují odlišné osobnostní znaky od závislých pachatelů. Výrobci jsou často rekrutováni z okruhu osob s dosaženým středoškolským vzděláním, které jim poskytuje nezbytné znalosti ke studiu materiálů obsahujících popis postupu výroby drogy. Většinou na droze závislost nemají, ale vyrábějí ji pro zisk. Disponují prostory a zařízením, které jsou nezbytně nutné k výrobě drog.¹⁰¹

V souvislosti s nárůstem zapojení vietnamských organizovaných skupin do nelegálního pěstování konopí k výrobě marihuany je možno pozorovat rozvinutý systém „dělbý práce“. Na nejnižším stupni stojí tzv. zahradníci, kteří se starají o rostliny. Tyto osoby velice často na našem území pobývají ilegálně a neumějí česky. O dovážení sazenic rostlin, hnojiva a i jídla pro tyto zahradníky se stará jiná skupina osob. Další pak přijíždí pro sklizeň a následně drogu distribuují. Samotní organizátoři, kteří se podílejí na financování a řízení celého „podniku“ se přímo osobně nezapojují a obvykle se neznají se „svými“ zahradníky, kteří určitě neznají organizátory.¹⁰²

Dealeři, distributoři a kurýři tvoří články v obchodním a přepravním řetězci od výrobců drog až po jejich konzumenty. Dealeři zpravidla zásobují drogou více distributorů, kteří tvoří základní článek prodejního řetězce.¹⁰³ Dealeři a distributoři mohou tvořit distributorské sítě s hierarchickým uspořádáním, které

¹⁰⁰ BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. *Bulletin národní protidrogové centrály*. 2013, roč. 2013, č. 1, 7- 12.

¹⁰¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 163. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁰² Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2009. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹⁰³ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 4.

zásobují a působí na větším území. Na nejnižší stupně distribuce bývají většinou rekrutovány osoby s nižším vzděláním, ze sociálně slabších poměrů či osoby nezletilé, což vyplývá z každoročních zpráv NPC. Podle těchto zpráv je zřejmé, že se složení distributorských sítí liší s ohledem na obchodování s jednotlivými typy drog. Například k obchodování marihuanou a metamfetaminem jsou stále častěji využívány osoby vietnamského původu, neboť tento trh drog ovládají. Jiná je například distribuční síť s heroinem, kde převážnou část tvoří olašští Romové a drogově závislé osoby.¹⁰⁴

Kurýři jsou najímání za účelem přepravy většinou většího množství drog. Využívají při pašování nejrůznější skrýše. Jsou vybíráni ze širokého spektra osob a lákáni pod příslibem peněz, možnosti bezplatně cestovat či získat lepší životní podmínky. Většinou sami nebyvají závislí, neboť na to nemají dostatek prostředků.¹⁰⁵

V případě páchání drogové trestné činnosti neznámým pachatelem se vychází z procesu, který se vyjadřuje schématem „*od stop – k pachateli*.“ Tento proces se vyznačuje se aktivním a pasivním přístupem pachatele ke vzniku stopy.¹⁰⁶ Aktivní přístup ke vzniku stopy může být např. vytvoření otisku prstů na zásilce drog. Pasivním přístupem pachatele může být např. zachycení jeho osoby kamerovým systémem letiště při pašování zásilky drog. Podíl těchto pachatelů v drogové kriminalitě je v porovnání s celkovým počtem zadržených pachatelů relativně nízký. Podle údajů NPD se neznámí pachatelé na drogové činnosti v letech 2010 – 2012 podíleli 3,8 % - 5, 6 %. Nárůst byl zaznamenán v roce 2013, kdy zastoupení činilo 8, 2 %.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹⁰⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 163. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁰⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 54 - 55. ISBN 80-717-9362-0.

¹⁰⁷ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2010 - 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

Páchání drogové trestné činnosti na českém území je doménou českých státních příslušníků. Za rok 2013 čeští občané tvořili 88 % pachatelů DTČ. V posledních letech se však stále více zapojují i jiné národnosti skupiny. Největší nárůst byl zaznamenán u osob vietnamského původu. V letech 2009 – 2013 se jejich zastoupení pohybovalo mezi 5, 59 % - 9, 17 %. Podíl ostatních národnostních skupin (včetně osob původem z Vietnamu) tvořil v roce 2013 podle NDC 11, 31%. Oproti předchozímu roku byl zaznamenán menší pokles o 2 %. Podíl mužů a žen se nikterak nezměnil. Muži tvoří 85 % pachatelů, ženy 15 %. Převládá počet dospělých pachatelů, mladiství se pohybují okolo 3 %, nezletilí v rozmezí 1 – 1, 5 %.¹⁰⁸

4.1.3 Motiv

Motiv neboli pohnutka je charakterizována jako vnitřní podnět, kterým je vedeno rozhodnutí pachatele spáchat trestný čin. Motiv pachatele toxikomana je veden právě jeho psychickou či fyzickou závislostí na droze. Touha po droze je silnější než uvědomění si morálních zásad, jejichž prolomení způsobené v podstatné míře ovlivnění drogou má za následek páchání sekundární drogové kriminality v podobě majetkové i násilné trestné činnosti.¹⁰⁹

Jinými motivačními rysy se vyznačují pachatelé, kteří primárně drogu neužívají. Společným motivačním prvkem jsou zcela jistě peníze, které obchodování s drogami přináší.¹¹⁰

4.1.4 Oběti

Oběti drogové kriminality se může stát kdokoli. Straus specifikuje oběti podle toho, zda jsou touto kriminalitou zasaženy přímo či nepřímo. Za přímé potencionální oběti považuje především mládež a mladé lidi, kteří jsou ochotni s drogou experimentovat. Nepřímo je zasažena celá společnost.¹¹¹

¹⁰⁸ Tamtéž. 2009 – 2013.

¹⁰⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 164. ISBN 978-807-3801-243.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 164. ISBN 978-807-3801-243.

Obětí trestného činu se zabývá část kriminalistiky – kriminalistická viktimologie. Ta definuje oběť jako „*konkrétní fyzickou osobu, která utrpěla v souvislosti se spácháním trestného činu újmu na životě, na zdraví, na majetku, na cti nebo na jiných subjektivních právech.*“¹¹² Z předchozího lze logicky odvodit, že za oběť v rámci viktimologie se může považovat i toxikoman, který si sám zavinil újmu na zdraví či na životě.

4.2 Typické stopy

Jak již bylo uvedeno výše, kriminalistické stopy jsou ústředním objektem poznání trestného činu. Kriminalistické stopy jsou vymezeny třemi hlavními kritérii, která musí splňovat, aby se daly považovat za stopy kriminalisticky relevantní. Z toho lze logicky vyvodit, že stopy, které nebudou daná kritéria splňovat nelze považovat za stopy kriminalistické.¹¹³

První kritérium stanovuje, že musí existovat příčinná souvislost či jiná spojitost mezi změnou (stopou) a kriminalisticky relevantní událostí. V praxi to znamená, že se na místě činu vyhledají a zajistí veškeré stopy, a až poté se vyhodnocuje, zda mají ke konkrétní situaci vztah. Druhým kritériem je doba existence stopy, která musí trvat alespoň od vzniku do zjištění. A za posledním kritériem se považuje podmínka zkoumatelnosti stopy kriminalistickými metodami a prostředky.¹¹⁴

4.2.1 Typické stopy u výrobců drog

4.2.1.1 Výrobní metamfetaminu

V místě výroby drog se nacházejí především materiální stopy – chemické, biologické či daktyloskopické. Zajištění paměťových stop od pachatelů či svědků přímo při realizaci nebývá běžné. Z taktického důvodu většinou tyto zásahy na nelegální laboratoře bývají načasovány tak, aby se v bezprostřední blízkosti

¹¹² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 62. ISBN 80-717-9362-0.

¹¹³ Tamtéž. s. 72.

¹¹⁴ Tamtéž.

varny nacházelo co nejméně osob a předešlo se tak jejich případnému ohrožení.¹¹⁵ Avšak je popsána situace, kdy se podařilo zadržet při činu dva vařiče pervitinu.¹¹⁶

Mezi materiální stopy patří především:

- zásoby již vyrobené drogy, které neodpovídají množství většímu než malému
- zásoby látek, které jsou užívány jako výchozí suroviny pro výrobu drogy – jedná se především o prekursory (větší množství léčiv s obsahem pseudoefedrinu, chemikálie v podobě různých ředitel, kyselin, rozpouštědel ve velkém množství a jejich prázdných obalů)
- chemické aparatury, které slouží k výrobě drog (laboratorní skla, kádinky, odměrky apod.)¹¹⁷
- nebezpečné toxické louhy vznikající při výrobě drogy
- biologické stopy zajištěné z ochranných pomůcek sloužících při výrobě drog¹¹⁸

Z množství nalezených stop se v rámci dalšího odborného zkoumání získá poznatek o produkční schopnosti nelegálních laboratoří, které stále zvyšují svoji produkci na jeden výrobní cyklus. Zjistit pokud možno co nejpřesnější informace o produkční schopnosti varen je nezbytné pro zjištění množství vyprodukované drogy, z čehož se potom odvíjí stanovení právní kvalifikace trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy a tomu odpovídající trestní sazba.

¹¹⁵ TEPLÁREK, Petr a Martin KUCHAR. Likvidace ilegálních laboratoří sloužících k výrobě metamfetaminu. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. 2014, roč. 1, č. 2014, s. 10.

¹¹⁶ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2011. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹¹⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 165. ISBN 978-807-3801-243.

¹¹⁸ TEPLÁREK, Petr a Martin KUCHAR. Likvidace ilegálních laboratoří sloužících k výrobě metamfetaminu. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. 2014, roč. 1, č. 2014, s. 10.

4.2.1.2 Pěstování konopí

Stejně jako u výroby metamfetaminu se i v souvislosti s pěstováním konopí zajistí především materiální stopy. Avšak situace, kdy se podaří přímo na místě činu zadržet pachatele je častější. Jde především o tzv. zahradníky, kteří se o rostliny starají. Podle informací NPC však jejich spolupráce s vyšetřovateli není jednoduchá, neboť ve většině případů se jedná o osoby, které neumějí česky. Navíc jsou poměrně dobře placeni, proto nemají motivaci spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení.¹¹⁹

Mezi zajištěné materiální stopy patří především:

- technologie k pěstování indoorovým způsobem
- technologie k pěstování průmyslovým způsobem
- rostliny konopí v různých fázích růstů
- semena rostlin konopí, hnojiva
- sklizené, usušené rostliny konopí¹²⁰

Při odhalení výrobců drog bývají nalézány také podpůrné stopy¹²¹ a to, odborné publikace s návodem k výrobě drog či jiné listinné důkazy s možnými kontakty na další články organizované zločinecké skupiny. Dalšími stopami mohou být i jiné věci používané při drogové kriminalitě jako např. elektronika (počítače, mobilní telefony apod. s případnými kontakty), zbraně, peněžní hotovost, motorová vozidla aj.

¹¹⁹ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2011 – 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 165. ISBN 978-807-3801-243.

4.2.2 Typické stopy u přepravců

Přepravci se zabývají pašováním drog osobně. Při jejich zadržení jsou tedy získány materiální stopy (chemické, biologické, daktyloskopické apod.) i stopy paměťové. K pašování využívají přepravci nejrůznější dopravní prostředky – osobní automobily, nákladní automobily, autobusy, vlaky i leteckou přepravu. Jako úkryty využívají dutiny motorových vozidel, tajné schránky, různé druhy přepravovaného zboží, zavazadla (svá nebo spolucestujících), v letecké přepravě je stále aktuální pašování v tělních dutinách. Přepravci se vyznačují nesmírnou kreativitou a hledají stále nové způsoby, které by efektivně maskovaly přepravované drogy.¹²²

K typickým stopám přepravců mohou být dále na základě studia dostupných pramenů vymezena specifika způsobů pašování či nejčastější způsoby pašování s ohledem na obchod s jednotlivými druhy drog. Pašování heroinu se obvykle provádí prostřednictvím menších zásilek do 10 kg. Při přepravě heroinu z Turecka se nejčastěji využívají kamiony s textilním zbožím. Přeprava heroinu z Makedonie probíhá v menších zásilkách o hmotnosti 0, 5 – 1 kg převážně v mezinárodních autobusech buď v zavazadlech samotných pachatelů, nebo podstrčením nic netušícím spolucestujícím. Méně často je při pašování heroinu využito osobních automobilů.¹²³ U metamfetaminu byl zaznamenán způsob přepravy v tekutém stavu, kdy byly tekutou drogou naplněny originální plechovky různých značek piv.¹²⁴

K přepravě kokainu nejčastěji kurýři využívají leteckou dopravu a drogu přepravují v trávicím traktu nebo zavazadlech v množství od 0, 5 do 5 kg. Využívá se také pašování prostřednictvím poštovních zásilek, kdy je většinou kokain ukryt v jiném zboží.¹²⁵ Ke stále trvajícím trendu pašování drog

¹²² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 165. ISBN 978-807-3801-243.

¹²³ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

prostřednictvím poštovních zásilek se vyjadřuje Celní správa ČR – Celní úřad Praha Ruzyně, která ve své tiskové zprávě z června 2014 uvádí, že se jí podařilo za období leden – květen odhalit celkem 135 zásilek obsahujících drogu. V roce 2013 odhalila 237 případů.¹²⁶

4.2.3 Typické stopy spojené se šířením toxikomanie

Zastoupení trestného činu šíření toxikomanie není tak časté. V posledních letech se řešil především v souvislosti s tzv. growshopy, tedy obchody, které nabízejí technologie k pěstování konopí indoorovým způsobem. Tyto obchody provozují činnost buď prostřednictvím kamenných obchodů, nebo internetu. Dochází tak k zajištění paměťových, materiálních a digitálních stop především při prohlídkách v provozovnách či domovních a osobních prohlídkách zajištěných provozovateli obchodů. Prostřednictvím výsledků podezřelých či svědků jsou získávány paměťové stopy. V případě provozování internetových obchodů jsou dostupné obsáhlé diskuze z diskuzních fór, kde si pěstitelé a prodejci vyměňují různé informace a rady čímž morálně podporují užívání návykových látek.¹²⁷ Trestný čin šíření toxikomanie je v odborné literatuře uváděn jako jedna z typických forem trestné činnosti mládeže, kdy pachatelé druhé osoby přemlouvají ke zneužití OPL, utvrzují je v tom, že je správné OPL užívat, nebo jim k tomu v některých případech propůjčují byty, aby si mohli OPL aplikovat.¹²⁸

4.2.4 Typické stopy u ostatní trestné činnosti způsobené pod vlivem návykových látek (sekundární drogová kriminalita)

Mezi nejčastější sekundární drogovou kriminalitu patří majetkové a násilné trestné činy, které páchají drogově závislí většinou za účelem získání

¹²⁶ Tisková zpráva Celní správy České republiky: Drogy v poštovních zásilkách jsou stále v kurzu. In: *Celní správa České republiky: Celní úřad Praha Ruzyně* [online]. Praha, 10.6.2014 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/tiskove-zpravy/2014/Stranky/drogy-v-postovnich-zasilkach-jsou-stale-v-kurzu.aspx>

¹²⁷ Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

¹²⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 256. ISBN 978-807-3801-243.

finančních prostředků k nákupu drogy pro vlastní potřebu. Podle odhadů NPC páchají především prosté krádeže a loupeže.¹²⁹

Typickými materiálními stopami jsou stopy po použití nástrojů, stopy obuvi, daktyloskopické stopy, stopy působení na poškozených objektech. V některých případech může pachatel zanechat na místě činu biologické i pachové stopy. V případě použití přímého násilí pachatele dojde mezi ním a obětí k bezprostřednímu kontaktu, v tomto případě mohou být zajištěny jak na těle či oděvu oběti nebo pachatele biologické stopy jako např. krevní stopy, pohmožděniny apod.¹³⁰ U těchto typů trestných činností hrají důležitou roli paměťové stopy obětí nebo případných svědků. V některých násilných případech mohou být u oběti tyto stopy těžko vyvolatelné z důvodu psychického traumatu.¹³¹

4.3 Typické vyšetřovací situace

Vyšetřovací situací rozumíme „*faktický stav vyšetřování v určitém okamžiku, kdy je třeba rozhodovat o dalším postupu vyšetřování.*“¹³² V jednotlivých metodikách je třeba se zabývat těmi situacemi, které vznikají bezprostředně po získání prvních informací o trestném činu, tedy tzv. počátečními vyšetřovacími situacemi.¹³³

Z pohledu primární drogové kriminality mezi nejčastější počáteční situace patří následující:

- **zajištění toxikomana, který má u sebe drogu**

¹²⁹ MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., a kol. 2014. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013 [Annual Report on Drug Situation 2013 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.[online]. [cit. 2015-03-16]. ISBN 978-80-7440-109-1. Dostupné z:http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/vyrocní_zpravy/vyrocní_zprava_o_stavu_ve_vecech_drog_v_cr_v_r_2013

¹³⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 25, 65. ISBN 978-807-3801-243.

¹³¹ Tamtéž. s. 129.

¹³² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 92. ISBN 80-717-9362-0.

¹³³ Tamtéž. s. 377.

- **zajištění přímého výrobce**
- **zajištění dealera (distributor, překupník)**
- **nález drog při kontrolách osob, dopravních prostředků¹³⁴**

4.3.1 Zajištění toxikomana

Jednou z typických situací je zajištění toxikomana, u kterého byla nalezena droga nebo stopa po droze v částech oblečení popř. v tělních tekutinách. V těchto situacích se především zjišťuje, o jakou drogu se jedná, jaká je její čistota a zda lze určit její původ. Dále se zjišťuje, zda si toxikoman drogu sám vyrobil nebo ji koupil přímo od výrobce či dealera. Cílem tohoto vyšetřování bývá možnost odhalení zdrojů, ze kterých drogově závislý pro svou potřebu čerpá. Možnosti spolupráce s toxikomanem bývají většinou omezené, neboť toxikoman nechce spolupracovat při výslechu a nemá zájem na tom, aby byl případný dealer či výrobce odhalen.¹³⁵

4.3.2 Zajištění přímého výrobce

Další poměrně jednoduchou situací je zajištění přímého výrobce drog. Společně s ním je zpravidla zajištěno místo výroby drog, které poskytne značné množství stop, které vyšetřování usnadní. Zjišťuje se především, jaké osoby se přímo s výrobcem podílely na výrobě drogy. Dokázat tuto skutečnost bývá většinou jednoduché, neboť může být zajištěna potřebná dokumentace nebo zajištěny biologické stopy apod. Dále se zjišťují zdroje surovin pro výrobu drog a napojení na distribuční síť. Cílem vyšetřování je odhalit, jak a komu byla droga distribuována, kde a komu byla prodávána, zda se výrobce angažoval v organizovaném zločinu a jaké osoby na trestné činnosti podílely a jakou měrou.¹³⁶

¹³⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 166 - 168. ISBN 978-807-3801-243.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 167. ISBN 978-807-3801-243.

4.3.3 Zajištění distributora (dealera, překupníka)

Při zajištění distributora či jiné osoby, která s drogou nakládá, se zjišťuje možná příslušnost k organizované skupině a jeho postavení. V případech zapojení na mezinárodní organizovaný obchod bývá vyšetřování složitější a vyžaduje součinnost s ostatními cizozemskými orgány. Cílem vyšetřování je odhalit další články řetězce distributorů a jejich organizátory s možností organizované skupiny rozbít a znemožnit jim další aktivity spojené s nelegálním obchodem a jiného nakládání s drogami.¹³⁷

Avšak jak uvádějí sami kriminalisté, zničit celou organizační síť je téměř nemožné. Proto je nezbytné zaměřovat se na odhalování pachatelů, kteří zaujmají vyšší postavení a na likvidování distribučních sítí, aby se omezilo množství drog na trhu a snížila se tak šance prodeje a konzumace.¹³⁸

4.3.4 Nález drog při kontrolách dopravních prostředků, přičemž pachatel je neznámý

V situacích, kdy je při běžné kontrole dopravního prostředku odhalena a zajištěna ukrytá droga, ke které se nikdo nehlásí, je nezbytné na prvním místě zjistit, v jakém místě mohla být do dopravního prostředku naložena a vytipovat místo jejího doručení. Podle místa úkrytu se dá odhadnout, které osoby mohli mít do takového místa přístup a měli možnost drogu skrýt. Dále se zjišťují veškeré možné informace o droze (druh, čistota, původ apod.). Tato vyšetřovací situaci vyžaduje součinnost se širokým okruhem specialistů, včetně orgánů celní správy a expertů na kriminalistickou chemii.¹³⁹

4.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Specifika předmětů vyšetřování jednotlivých metodik se vztahují k takovým faktům a skutečnostem, které se odlišují od ostatních trestných činů, a které většinou přesahují právní rámec dokazování stanovený trestním řádem,

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž, s. 68.

¹³⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 168. ISBN 978-807-3801-243.

avšak jejich poznání je nezbytné pro účely vyšetřování a naplnění povinností, které toto ustanovení zadává. Terminologicky jsou označována jako tzv. mezitímní fakta, která jsou důležitá nejen pro stanovení taktiky vyšetřování, ale také pro nalezení zdroje informací o relevantních faktech,¹⁴⁰ přičemž obecný předmět vyšetřování je vymezen v ust. § 89 odst. 1 TR, který stanovuje, jaké skutečnosti jsou nezbytné v trestním stíhání dokazovat.

Zvláštností předmětu vyšetřování drogových trestných činů, je skutečnost, že na samotném počátku vyšetřování není známo, v jakém rozsahu a jakou formou je drogová kriminalita páchána. Z tohoto důvodu je zvlášť důležité zjistit a dokázat ty skutečnosti, které mohou danou situaci objasnit a určit stupeň společenské nebezpečnosti, diferenciaci pachatelů podle postavení v organizaci, motivy a míru zavinění jednotlivých osob.¹⁴¹

Skutkové podstaty drogových deliktů se odrážejí ve zvláštnostech předmětu vyšetřování. Při vyšetřování se především zjišťují odpovědi na tyto otázky:

- Jakým způsobem byl trestný čin spáchán?
- O jakou drogu se jedná, jaká je její čistota (množství účinné látky), původ?
- Existuje napojení na mezinárodní organizovaný zločin?
- Jaké je postavení zadrženého pachatele? Byl v době spáchání činu pod vlivem návykové látky?¹⁴²

Častým jevem bývá neochota zadržených pachatelů spolupracovat s kriminalisty. Především při vyslýchání těchto osob je potřeba počítat s tím, že získané informace nemusí být vždy pravdivé, ale může se jednat o předem domluvené a konspirační teorie. Již z podstaty drogové trestné činnosti je zjevné, že se jejího páchání pachatelé snadno nevzdají, neboť jsou na něm „závislé“. A to

¹⁴⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 377. ISBN 80-717-9362-0.

¹⁴¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 169. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁴² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 169. ISBN 978-807-3801-243.

buď doslova, nebo finančně, protože peněžní výnosy z drogové trestné činnosti jsou velmi vysoké.¹⁴³

Zvláštnosti předmětu vyšetřování je možno specifikovat podle rozsahu páčání drogové trestné činnosti. Vyšetřování prosté drogové kriminality, které je charakteristické nižší mírou organizovanosti a podstatnou část pachatelů tvoří převážně toxikomani, kteří jsou stíháni za držení drog pro svoji potřebu, je většinou snadné a nejsou potřebné složité postupy.¹⁴⁴

Postupy vyšetřování organizovaného zločinu bývají náročné, komplikované a vyžadují součinnost orgánů, které se podílejí na odhalování drogové kriminality, jak na tuzemské, tak na mezinárodní úrovni.¹⁴⁵

4.5 Zvláštnosti podnětů vyšetřování

Každý druh trestné činnosti vykazuje určitá specifika podnětů k vyšetřování a je tedy proto důležité se jimi u jednotlivých metodik zabývat.¹⁴⁶ Nejčastějším podnětem k zahájení vyšetřování drogové kriminality bývají poznatky z operativně pátracích činností Policie ČR, při kterých shromažďují informace o návykových látkách, místech jejich distribuce, prodeji i výrobě, ale také z informací o uživatelích návykových látek či osobách, které se dopouštějí sekundární kriminality v souvislosti s návykovými látkami.¹⁴⁷

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 69.

¹⁴⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 167. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁴⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 377. ISBN 80-717-9362-0.

¹⁴⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 170. ISBN 978-807-3801-243.

Značné množství pachatelů je odhaleno při běžné náhodné kontrole na veřejně přístupných místech (ulice, bary, herny, nádraží a jejich okolí), ale také při silničních kontrolách, kdy je OPL ukryto ve vozidle.¹⁴⁸

Důležitým zdrojem podnětů k zahájení vyšetřování jsou orgány celní správy jak české tak zahraniční, které zachytí pachatele s přepravovanou drogou. Mezi další činnost celních orgánů patří také vytipování a následné kontrolování vozidel, o kterých se domnívají, že by mohli převážet drogu.¹⁴⁹ Při této činnosti mohou vycházet například z dostupných shromážděných informací nejen o trendech přepravců, ale obecně ze znalostí drogové scény, která se přímo dotýká ČR. Jak vyplývá z údajů o činnosti Celní správy ČR za rok 2013, zaměřila se především na kontrolu v železniční dopravě, v osobní přepravě mezinárodních spojů z Polska. Při této kontrolní činnosti zaevidovala celkem 55 případů pašování OPL. Největší podíl byl zaznamenán u pašování prekursorů, kdy se podařilo zajistit 26 případů o celkovém množství 66 114 ks.¹⁵⁰

Podněty k zahájení stíhání mohou také pocházet od kontrolních orgánů společností nebo sdělovacích prostředků.¹⁵¹ Bylo již zaznamenáno několik případů, kdy vyšetřovatelé odhalili s pomocí energetických firem několik pěstíren konopí. Na základě kontrolní činnosti pracovníků energetických společností byl zjištěn nelegální odběr elektrické energie a následné vyšetřování ukázalo, že se jednalo o pěstírny konopí.¹⁵² Otázkou je, jakou měrou mohou tyto společnosti napomáhat odhalování nezákonných pěstíren, neboť nejsou povinny hlásit rapidní nárůst odběru elektrické energie, v případě, že za něj odběratel zaplatí. Lze se

¹⁴⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 27. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3380-724.

¹⁴⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 170. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁵⁰ *Výroční zprávy: Zpráva o činnosti finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2013* [pdf]. Praha, © 2009 Generální ředitelství cel [cit. 2015 - 03 - 20]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocnizpravy.aspx>

¹⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1939. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁵² Nelegální pěstírny. In: *Policie ČR: KŘP Olomouckého kraje* [online]. © 2015 Policie ČR, 23.7.2013 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-pestirny.aspx>

domnívat, že vietnamské organizované skupiny jsou natolik finančně zabezpečeny, že si raději zaplatí účet za odběr, než by riskovaly odhalení.

Zvláštností podnětů k vyšetřování nelegálních pěstíren je jejich odhalení pomocí techniky s termovizí. K tomuto účelu se využívají termovizní vozidla či se provádí přelety vrtulníkem vybaveným termovizí. Častými místy kontrol jsou okolí vietnamských tržnic, převážně v příhraničních oblastech.

Podněty k vyšetřování mohou také podávat poskytovatelé zdravotní péče, kteří přišli do styku s toxikomanem při jeho vyšetření, nebo se u něj při hospitalizaci projeví abstinenční příznaky. Tento typ podnětů je zaměřen především na konkrétní drogově závislé osoby.¹⁵³

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, v případě páchání primární drogové trestné činnosti bývá veřejnost zasažena nepřímo, z toho se dá tedy vyvodit, že její kriminální citlivost vůči těmto trestným činům nebývá příliš vysoká.¹⁵⁴ Z tohoto důvodu není běžné, aby se mezi nejčastější podněty k zahájení řízení dalo uvést trestní oznámení, avšak není to vyloučeno.

Jinak je tomu při sekundární drogové kriminalitě, kdy dochází k častějšímu kontaktu mezi pachatelem a jeho obětí, proto je zde trestní oznámení učiněné buďto formou ústní nebo písemnou, podávanou u policejního orgánu častější, neboť sám oznamovatel, který většinou bývá poškozeným, má zájem na tom, aby došlo k nápravě např. náhradě škody, vrácení odcizené věci a k zadržení a zajištění pachatele.¹⁵⁵

Samotné šetření a opatření k odhalení, zda skutečně došlo ke spáchání trestného činu, se řídí ve větší míře zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Rozhodným momentem, který od sebe

¹⁵³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 178. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 377. ISBN 80-717-9362-0.

odděluje postupy šetření podle zákona o Policii ČR a trestního řádu je procesní úkon sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení.¹⁵⁶

4.6 Zvláštnosti prvotních vyšetřovacích úkonů a realizačních úkonů

Počáteční vyšetřovací úkony jsou spojeny se zajištěním a zdokumentováním kriminalisticky relevantních stop a jiných informací a důkazů, které jsou typické pro daný druh trestné činnosti.¹⁵⁷

Do prvotních úkonů při prověřování a vyšetřování drogové kriminality odborná literatura řadí především ohledání místa činu a zajišťovací úkony¹⁵⁸ uvedené v Hlavě IV. TŘ, zejména pak zadržení podezřelých osob, prohlídky osob a domovní prohlídky včetně prohlídky nebytových prostor.¹⁵⁹

V průběhu přípravného řízení ve věcech drogové trestné činnosti lze využít pro objasnění těchto trestných činů zákonem stanovené instituty, zejména pak již zmiňované zajišťovací prostředky a dále instituty zajištěných zásilek, především záměnu zásilky (§ 87a TŘ) a sledovanou zásilku (§ 87b TŘ) a odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88, 88a TŘ). Dále lze podle ust. § 158 a násl. TŘ použít operativně pátrací prostředky, a to předstíraný převod, sledování osob a věcí, použití agenta. Z tohoto výčtu bude pozornost věnována záměně a sledování zásilky a operativně pátracím prostředkům.

Nutno podotknout, že v praxi se posloupnost a využití jednotlivých úkonů přizpůsobuje konkrétnímu případu, což potvrdil i vyšetřovatel, se kterým byl uskutečněn řízený rozhovor.

¹⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1939. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁵⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 18. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁵⁸ Zajišťovacím úkonem se rozumí takový úkon, který umožňuje zajistit důležité osoby či věci pro trestní stíhání, které jsou nezbytné pro dosažení cíle trestního řízení.

¹⁵⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 175. ISBN 978-807-3801-243.

4.6.1 Ohledání

Ohledání je důkazní prostředek, který umožňuje opatřit si přímý poznatek o skutečnosti důležité pro trestní řízení a lze jej provádět v jakémkoli stádiu trestního řízení. Zpravidla se však provádí na začátku jako neodkladný a neopakovatelný úkon.¹⁶⁰

Ohledání je upraveno v oddíle sedmém v ust. § 113 a násl. TŘ a upravuje dále prohlídku těla a jiné podobné úkony (§ 114 TŘ), prohlídku a pitvu mrtvoly a její exhumace (§ 115 TŘ) a vyšetření duševního stavu (§ 116 TŘ).

4.6.1.1 Ohledání místa činu

Ohledání místa činu je zvláštní případ ohledání, který má spíše komplexní charakter než běžné ohledání věci. Je nezbytný pro další průběh trestního řízení.¹⁶¹ Účelem ohledání místa činu je vytvoření si komplexní představy o místě činu, jeho charakteru, lokaci, celkové rozloze a umístění předmětů vztahujících se ke spáchání trestného činu.¹⁶²

Při vyšetřování má zásadní význam. Zaměřuje se především na zajištění stop, předmětů a dokumentů, které jsou kriminalisticky relevantní pro drogovou i jinou kriminalitu.¹⁶³

Taktika ohledání se člení do čtyř etap: 1. *Neodkladná kriminalistická a obecně bezpečnostní opatření prvního zásahu na místě*, 2. *příprava ohledání*, 3. *vlastní ohledání* a 4. *hodnocení důkazů*¹⁶⁴

Úkony bezpečnostního charakteru (především při vyšetřování nedovolené výroby drog) se orientují zejména na ochranu života a zdraví osob nacházejících se na místě činu nebo v blízkém okolí, neboť zde hrozí riziko výbuchu

¹⁶⁰ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 260. ISBN 80-738-0488-3.

¹⁶¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1628. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁶² Tamtéž. s. 1629.

¹⁶³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 171. ISBN 978-807-3801-243.

¹⁶⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 297. ISBN 80-717-9362-0.

při manipulaci s chemickými látkami ve varnách. Dále jsou zadrženy podezřelé osoby, které byly nalezeny na místě činu (§ 76 odst. 1 TR). Zjistí se totožnost všech účastníků, popř. svědků či poškozených a zajistí se jejich přítomnost do příjezdu výjezdové skupiny (§ 114 odst. 3 TR).¹⁶⁵

Vlastní ohledání místa činu drogových deliktů se může rozdělit na okruhy podle způsobu páchaní trestné činnosti, a to na okruhy:¹⁶⁶

- **ohledání místa činu, kde dochází ke zneužívání drog**

Zneužíváním rozumíme nedovolenou výrobu a jiné nakládání s drogami, včetně zneužívání drog jedincem a držení drog pro vlastní potřebu. Ohledání probíhá na místech výroby drog, skladování a přepravování drog a také na místě nálezu těla toxikomana. Na místě činu jsou nalezeny typické stopy spojené s tímto druhem trestné činnosti.¹⁶⁷ (viz kapitola Typické stopy).

- **ohledání místa činu, kde byla spáchaná sekundární drogová kriminalita**

Půjde především o majetkovou nebo násilnou trestnou činnost spojenou se získáním financí na nákup drog. Postupy při ohledání místa činu se řídí běžnými postupy při vyšetřování loupeží a krádeží. V případě neznámého pachatele, je třeba ohledání zaměřit na získání těch stop, které by vedli ke zjištění identity pachatele a dokázali jeho možnou závislost na drogách. To lze vyvodit i z místa spáchaní činu (např. vloupání do lékáren, zdravotnických zařízení). Pachatelé toxikomani jsou také charakterističtí tím, že své činy páchají s brutalitou vůči osobám a neúměrnou devastací místa činu.¹⁶⁸

Při vlastním ohledání se provede fotografická dokumentace nebo videodokumentace, zajistí se předměty a stopy, které by mohly být znehodnoceny. Po ukončení vlastního ohledání se „provede kontrola úplnosti ohledání, shrnutí

¹⁶⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 298. ISBN 80-717-9362-0.

¹⁶⁶ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 49.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Tamtéž.

*výsledků, předměty a stopy určené ke zkoumání zpravidla převezme kriminalistický technik, který je zabalí a označí ve smyslu povinností mu daných interní normou.*¹⁶⁹ Opakování ohledání místa činu je možné, ale podmínky jsou podstatně zhoršené. Z tohoto důvodu je kladen veliký důraz na řádné zaprotokolování vykonaného ohledání místa činu. Protokolace musí být důsledná, pečlivá a přesná.¹⁷⁰

4.6.1.2 Ohledání osoby

Prohlídka těla je důkazním prostředkem, jehož cílem je zjistit a zajistit relevantní stopy pro účely trestního řízení, které se nacházejí na těle prohledávané osoby, či na jejím oděvu nebo věcech, která má při sobě.¹⁷¹

U pachatelů drogové trestné činnosti je prohlídka především zaměřena na zjištění přítomnosti drogy a jejího abúzu (vpichy po aplikaci drog, hnísavé rány, poškození sliznice charakteristické při čichání a šňupání drog, soupravy na přípravu drog a aplikaci drog, zbytky drog v obalech či mikrostopy na oblečení nebo věcech, které měl výrobce či toxikoman u sebe apod.). Ve smyslu ust. § 158 odst. 3 TŘ může policejní orgán k objasnění a prověření skutečnosti, která důvodně nasvědčuje tomu, že byl spáchán trestný čin, provést k důkazu zkoušku krve či jiného biologického materiálu (zejména odběr moči) na zjištění přítomnosti OPL v těle prohledávané osoby (§ 114 odst. 2 TŘ).¹⁷²

Prohlídce těla je podle ust. § 114 odst. 1 TŘ „*povinen podrobit se každý, je-li nezbytně třeba zjistit, zda jsou na jeho těle stopy nebo následky trestného činu.*“, přičemž prohlídku provádí vždy osoba stejného pohlaví v případech, kdy prohlídku neprovádí lékař.

¹⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1629. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁷⁰ Tamtéž. s. 1631.

¹⁷¹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 50 – 51.

¹⁷² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 171 - 172. ISBN 978-807-3801-243.

4.6.1.3 Ohledání mrtvého těla

Zřídka kdy je na místě činu objeven mrtvé tělo toxikomana. Úmrtí toxikomana obvykle nastává z důvodu zneužití těkavých látek, nebo v případech předávkování drogou či intoxikací v důsledku aplikace nekvalitní drogy. Typickou stopou v prvním případě bývá nález tkaniny napuštěné těkavou látkou (např. v mikrotenovém sáčku přes hlavu toxikomana). V dalších případech se nachází na těle mrtvolky stopy po aplikaci drogy (vpichy se zanícenými ránami).¹⁷³

Při nález mrtvolky je mrtvola prohlédnuta a je nařízena soudní pitva, kterou provádí soudní znalec z oboru soudního lékařství na základě ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Podle ust. § 105 odst. 4 TŘ se vždy k prohledání a pitvě přibírají dva znalci, neboť jde o objasnění skutečnosti zvlášť důležité.

4.6.2 Zadržení osoby podezřelé

Účelem zadržení je zajistit na základě podmínek stanovených trestním řádem osobu podezřelou pro účely trestního řízení. Tímto opatřením se mění procesní postavení osoby. Podle trestního řádu rozeznáváme tři typy zadržení: zadržení obviněného policejním orgánem (§ 75 TŘ), zadržení osoby podezřelé (§ 76 odst. 1) a omezení osobní svobody osoby přistižené při trestném činu (§ 76 odst. 2).¹⁷⁴

Zadržet osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může policejní orgán v naléhavých případech a jsou-li dány některé z důvodů vazby podle § 67 TŘ. K tomu je vyžadován předchozí souhlas státního zástupce. Zákon zná ale i případy, kdy lze zadržení bez předchozího souhlasu provést. Lze to v případě, kdy věc nesnese odkladu – především byla-li osoba přistižena při trestném činu (zadržena při distribuci drog, při prodeji drog, při výrobě drogy apod.) anebo

¹⁷³ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 50.

¹⁷⁴ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 196. ISBN 80-738-0488-3.

zastižena na útěku. Policejní orgán má povinnost po zadržení osobu seznámit s důvody jejího zadržení a provést výslech, o kterém sepíše protokol.¹⁷⁵

V případě, že prověřováním podle § 158 TŘ zjištěné a odůvodněné skutečnosti budou nasvědčovat tomu, že byl spáchán trestný čin a bude-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán usnesením o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TŘ. Zahájením trestního stíhání dochází k ukončení prověřování a trestní řízení přechází do fáze vyšetřování, ve které jsou prováděny úkony orgány činnými v trestním řízení po zahájení trestního stíhání.¹⁷⁶

Obecně platí, že pro zahájení trestního stíhání stačí míra vyššího stupně pravděpodobnosti, že se jedná o návykovou látku ve smyslu ust. § 130 TrZ pro spáchání drogového deliktu.¹⁷⁷

4.6.3 Osobní prohlídka

Osobní prohlídka je zajišťovacím úkonem a ve smyslu ust. § 82 odst. 3 TŘ se vykonává pokaždé, je-li důvodné podezření, že osoba, u které má být osobní prohlídka provedena, má u sebe věc důležitou pro trestní řízení. Podezření musí být odůvodněno konkrétními skutečnostmi zjištěnými v trestním řízení.¹⁷⁸ Příkaz k osobní prohlídce je oprávněn nařídít předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán. (§ 83b TŘ)

Odlišný postup se uplatňuje v případech, kdy je osoba zadržena při činu (takovou osobu smí zadržet kdokoli ve smyslu ust. § 76 odst. 2, musí jí však neprodleně předat policejnímu orgánu)¹⁷⁹, nebo v případech kdy příkazu nebo souhlasu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. Tehdy může být osobní prohlídka vykonána i bez tohoto příkazu či souhlasu. (§ 83b odst. 4 TŘ)

¹⁷⁵ Tamtéž. s. 197.

¹⁷⁶ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 181. ISBN 80-738-0488-3.

¹⁷⁷ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 45.

¹⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1116. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁷⁹ Tamtéž. s. 975.

Osobními prohlídkami se pro potřeby realizace drogových deliktů zajišťují veškeré věci, které bezprostředně souvisejí s drogovou trestnou činností. Půjde především o zajištění drog v jakékoli podobě (prášek, ampulky apod.) a souprav nezbytných pro její aplikaci včetně pomůcek pro kouření drogy. Mohou být také zajištěny věci, které pocházejí z jiné trestné činnosti páchané pod vlivem návykových látek a které slouží k získání prostředků pro nákup drog. V neposlední řadě mohou být zajištěny také finanční prostředky, o kterých se lze oprávněně domnívat, že pocházejí z majetkové trestné činnosti, nebo jiné listinné a věcné důkazy, především kontakty na další pachatele.¹⁸⁰

4.6.3.1 Přeprava v tělních dutinách

U kurýrů se ještě dnes lze setkat s případy tzv. polykačů, kteří pašují drogy v tělních dutinách. K tomuto účelu jsou drogy speciálně uzpůsobeny do tvarů kapslí, aby se daly snadno polknout a také snadno vyšly ven z těla. Tyto osoby je nutno omezit na osobní svobodě a bezprostředně provést osobní prohlídku. Omezení lze provést na základě několika ustanovení, a to:

- dle ust. § 26 odst. 1 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je „*policista oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek*“
- dle ust. § 30 odst. 1 písm. a) zákona č. 17/2012 Sb., zákon o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů je „*celník je oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život anebo život nebo zdraví jiných osob*“

Zajištěná osoba se převezde do zdravotnického zařízení, kde je jí provedeno vyšetření břišní dutiny pomocí RTG nebo ultrazvukem ke zjištění přítomnosti kontejnerů s přepravovanou drogou.¹⁸¹ Pokud je vyšetřením zjištěna přítomnost drogy, přistupuje se k zahájení trestního stíhání dle ust. § 160 odst. 1

¹⁸⁰ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 51.

¹⁸¹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 51 – 52.

TŘ pro spáchání trestného činu dle ust. § 283 TrZ, pakliže takto neoprávněně drogu například dovezl z cizí země.

4.6.4 Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků

Při domovních prohlídkách (byty, rodinné domky, rekreační chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje apod. a prostory k nim náležející)¹⁸² a prohlídkách jiných prostor (dílny, skladiště, živnostenské provozovny, samostatně stojící garáže, které nejsou součástí bytu, automobily, hausbóty)¹⁸³ a pozemků se specialisté zaměřují především na kriminalisticky relevantní stopy drogové kriminality, ale mohou být zjištěny také stopy jiné trestné činnosti.

Domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků jsou upraveny v § 82 a násl. TŘ. Jedná se zákonem povolené zásahy do ústavně zaručených práv nedotknutelnosti osob a práva domovní svobody. Prohlídka se vykonává na základě odůvodněného písemného příkazu vydaného soudcem, v přípravném řízení na návrh státního zástupce. Prohlídka lze vykonat jen po předchozím výslechu toho, u koho se má úkon prohlídky vykonat, jestliže se výslechem nedosáhlo dobrovolného plnění. Povinnost předchozího výslechu není nutná v případech, kdy věc nesnese odkladu a výslech nelze provést okamžitě.(§ 83 a násl. TŘ)

V praxi je pak běžné, že se v souvislosti s vykonávanými prohlídkami odejmou věci důležité pro trestní řízení ve smyslu ust. § 79 TŘ, k čemuž není třeba další zvláštní povolení.¹⁸⁴

4.6.5 Záměna zásilky, sledovaná zásilka

Záměnu zásilky ve smyslu ust. § 87a TŘ se při potírání drogové kriminality nejčastěji používá pro zjištění osob, které se podílejí na nakládání se zásilkou, která obsahuje OPL a prekursorů. Zadržet zásilku lze na základě

¹⁸² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1112. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁸³ Tamtéž. s. 1114.

¹⁸⁴ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 214. ISBN 80-738-0488-3.

nařízení, které vydá předseda senátu nebo v přípravném řízení se souhlasem soudce státní zástupce. Po zadržení se zamění obsah zásilky za jiný a takto upravená zásilka se předá k další přepravě. Záměnu provádí pověřený policejní orgán, který následně sepíše záznam o provedení záměny zásilky, který obsahuje nařízení k zadržení zásilky, obsah otevřené zásilky a způsob, jak s ním bylo naloženo, čím byl obsah zásilky zaměněn a označení pošty nebo osoby, která provedla dopravu a které byla zásilka předána k další přepravě.¹⁸⁵

Dalším účinným nástrojem v boji proti drogové kriminalitě je institut sledované zásilky. Je upraven v ust. § 87b TŘ podle kterého je možné sledovat zásilku, u níž je důvodné podezření, že obsahuje mimo jiné OPL a prekursory. Novelou trestního řádu č. 265/2001 Sb., je umožněno využití sledované zásilky pouze v přípravném řízení.¹⁸⁶ Z logiky věci vyplývá, že kdyby ve smyslu ust. § 160 odst. 1 TŘ bylo neprodleně zahájeno trestní stíhání proti odesílateli sledované zásilky, v době kdy došlo ke zjištění, že zásilka obsahuje drogu, s největší pravděpodobností by informoval adresáty zásilky a zmařilo by se tak možné odhalení spolupachatelů. Vzhledem k povaze institutu sledované zásilky se nezahájí trestní stíhání, nýbrž se z taktických důvodů odloží trestní stíhání ve smyslu ust. § 159b TŘ.

Využívá se především v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu prodeje a distribuce drog, kdy bylo žádoucí, aby se cizí stát zdržel úkonů trestního řízení vůči pachatelům, kteří zajišťují pouze přepravu zásilky, čímž by znemožnili odhalení pachatelů vyšších stupňů organizované skupiny. Z toho důvodu bylo umožněno převzetí sledované zásilky cizím státem na základě mezinárodní právní pomoci, aniž by v České republice došlo k jejímu zadržení a tím i následným úkonům trestního řízení.¹⁸⁷

¹⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1184. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁸⁶ Tamtéž. s. 1187

¹⁸⁷ Tamtéž. s. 1186

4.6.6 Operativně pátrací prostředky

Operativně pátrací prostředky je nutno rozlišovat od operativně pátrací činnosti Policie ČR. Operativně pátrací činnost je širší pojem, operativně pátrací prostředky jsou institutem trestního práva díky tzv. velké novele trestního řádu č. 265/2001, kam byly přesunuty ze zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, tehdy platném.¹⁸⁸ Podle trestního řádu se jimi rozumí předstíraný převod (§ 158c), sledování osob a věcí (§ 158d) a použití agenta (158e).

4.6.6.1 Agent

Podstatnou změnu, kterou přinesla zmiňovaná novela v boji proti drogové kriminalitě, bylo využití institutu agenta, který představuje nejefektivnější nástroj v boji proti organizovanému zločinu, neboť umožňuje proniknutí do organizované skupiny a její odhalení zevnitř. Použití agenta je ze zákona oprávněna Policie ČR a GIBS, přičemž sám agent je také výlučně příslušník těchto orgánů. Agent vystupuje „zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti“ (§ 158e odst. 2 TR), to znamená, že je možné k ochraně jeho totožnosti vytvořit legendu o jiné existenci, provádět hospodářskou činnost a v neposlední řadě zastírat příslušnost k Policii ČR či GIBS. Příslušný k povolení použití agenta je vrchní soud na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství (§ 158e odst. 4 TR).

4.6.6.2 Předstíraný převod

Předstíraným převodem se dle ust. § 158c se rozumí „*předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci.*“ Může být proveden pouze na základě písemního souhlasu státního zástupce a to písemnou formou i v naléhavých případech. V případě provedení převodu bez předchozího povolení ve věcech, které nesnesou odkladu, musí policejní orgán neprodleně dodatečně požádat o písemný souhlas, kterému musí být do 48 hodin vyhověno, jinak je povinen převod ukončit a získané informace, které se dozvěděl, nemohou být využity. Věcí, která nesnese odkladu, by mohla být

¹⁸⁸ Tamtéž. s. 1984

situace, kdyby v důsledku čekání na povolení osoba ztratila zájem prodat či koupit OPL.¹⁸⁹

4.6.6.3 Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí je upraveno v ust. § 158d TŘ, sledováním se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech, které je prováděno ve třech typech, z nichž každý spadá do jiného povolovacího režimu.¹⁹⁰

Prvním typem je obecné sledování bez pořizování záznamu, kterému není potřeba žádné povolení. Ve druhém typu sledování se pořizují zvukové, obrazové či jiné záznamy, které mohou být ve smyslu ust. § 158b odst. 3 TŘ použity jako důkaz. K tomuto sledování je zapotřebí písemného povolení státního zástupce. Pro poslední typ sledování, při kterém se zasahuje do Ústavou chráněných práv, je vyžadován předchozí souhlas soudce.¹⁹¹

4.7 Zvláštnosti následných úkonů

Odborná literatura řadí mezi následné důkazní úkony při vyšetřování drogové kriminality **výslechy podezřelého i svědka a expertizní činnosti**.¹⁹² Trestní řád dále uvádí některé zvláštní způsoby dokazování a to, konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a prověrku na místě. V praxi při vyšetřování drogové kriminality se ze zvláštních způsobů dokazování často využívá rekognice a také prověrka výpovědi na místě. Následující text se bude zabývat zejména výpovědí podezřelého, rekognicí, prověrkou na místě a z expertizních činností se zaměří na chemicko - toxikologické expertizy.

¹⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1998 - 1999. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

¹⁹⁰ Tamtéž. s. 2004.

¹⁹¹ Tamtéž. s. 2004 – 2006.

¹⁹² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 175. ISBN 978-807-3801-243.

4.7.1 Výslech

V kriminalistice se výslechem rozumí kriminalistická metoda, kterou se formou výpovědi získávají kriminalisticky a právně relevantní informace z paměťových stop, které jsou obsaženy ve vědomí vyslychané osoby.¹⁹³

Trestní řád upravuje výslech v Hlavě V. Dokazování. Rozlišuje výslech osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, výslech obviněného či svědka a dále výslech znalce a v Hlavě XIII. výslech obžalovaného. Po výpovědi se provede protokolace (§ 55 a násl. TŘ) přiměřeně dle ust. § 95 TŘ. Cílem výslechu je zjistit veškeré možné informace, které by poskytly „jasný a úplný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení.“ (§ 92 odst. 1 TŘ)

4.7.1.1 Výslech podezřelého

Výslech osoby podezřelé ze spáchání trestného činu musí být policejním orgánem proveden bezodkladně. Smyslem výslechu je prověření, zda podezření z trestného činu zaniklo, či trvá.¹⁹⁴

Taktika výslechu se přizpůsobuje tomu, zda se jedná o osobu užívající OPL či osobu, která není konzumentem drog. Při výslechu pachatelů drogové trestné činnosti je třeba počítat s tím, že nechtějí při výslechu s vyšetřovateli spolupracovat a že sdělené informace jsou často nepravdivé či vymyšlené. Cílem výslechu je zajistit potřebné informace o výrobě a původu drogy, způsoby její distribuce a prodeje konečnému spotřebiteli, ale také napojení ostatních pachatelů především v organizované formě drogové kriminality.¹⁹⁵

Při výslechu drogově závislé osoby je nezbytné zjistit, zda je v době výslechu pod vlivem návykové látky a je vůbec schopna výslech podstoupit. Odborná literatura zdůrazňuje obzvláště obezřetný postup vyslychajícího při výslechu osoby pod vlivem návykové látky, neboť osoba, která je pod vlivem

¹⁹³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 303. ISBN 80-717-9362-0.

¹⁹⁴ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s. 64 – 65. ISBN 80-859-8151-3.

¹⁹⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 175. ISBN 978-807-3801-243.

návykové látky je náchylná ke kapciózním a sugestivním otázka, které by vedly k neobjektivnosti důkazu.¹⁹⁶ Doporučené otázky pro pachatele blíže upřesňuje ve své publikaci Chmelík. Zde jsou uvedeny pouze demonstrativním výčtem okruhy otázek, které se při výslechu užívají:

- motiv a motivace pachatele ke zneužívání drog
- počátky a průběh zneužívání – jak přišel k drogám, jaké drogy a jak často a v jakých dávkách, jakým způsobem je aplikuje, jak drogu financuje, co je ochoten pro získání drogy udělat apod.
- možnosti abstinence – pokoušel se abstinovat, jak dlouho abstinoval apod.
- nedílnou součástí musí být i osobností charakteristika pachatele, tak jak on sám ji charakterizuje před tím a poté, co začal drogu užívat¹⁹⁷

K získání relevantních poznatků o osobnosti vyslychané osoby a její případné závislosti ke drogám lze využít také jiné informační zdroje a to, opisy z rejstříku trestů, které by dokazovaly případnou recidivu, dále pak posudky ze školy, zaměstnání či z úřadu práce. V neposlední řadě jsou to svědecké výpovědi osob z blízkého okolí pachatele.¹⁹⁸

Výslech ostatních, kteří nevykazují znaky zneužívání OPL, postupuje podle klasických základních otázek: kde – kdy – jak – proč – co – čím. K úplnému objasnění subjektivní stránky konkrétního trestného činu jsou kladeny otázky směřující ke zjištění způsobu a distribuce drogy, ke způsobu výroby a znalostem pachatele o výrobě. Výslech musí být také veden k objasnění úlohy vyslychané osoby a jejího postavení v systému hierarchie organizované skupiny.¹⁹⁹

¹⁹⁶CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 55.

¹⁹⁷ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999. s. 56 – 57.

¹⁹⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, s. 21 - 24. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3380-724

¹⁹⁹ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999. s. 58.

4.7.1.2 Výslech svědka

Výslech svědka se řídí ust. § 101 TŘ. Tento musí být mimo jiné poučen o právu odepření výpovědi a následcích křivé výpovědi tzn., že svědek je vázán pravdivostí své výpovědi. Výslechem svědka se zjišťují informace, které by poskytly „jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které svědek vnímal svými smysly.“ (§ 101 odst. 2 TŘ)

4.7.2 Rekognice

Rekognice je obecně upravena v ust. § 104b TŘ, přičemž samotná příprava, taktika provedení a vyhodnocení průběhu spadá do samostatné taktické kriminalistické metody. Rekognice spočívá v „opětovném poznání dříve vnímaného objektu poznávající osobu s cílem ztotožnění objektu.“²⁰⁰

Rekognice osob lze využít i při vyšetřování drogové kriminality a slouží především k identifikaci distributorů a prodejců drog, ale může být také nápomocná při identifikaci osob, se kterými byla návyková látka konzumována. Tento způsob dokazování je důležitý z hlediska odhalení pravé identity distributora, neboť je typické, že při páchání trestné činnosti užívají nejrůznější přezdívky, aby tím snížili riziko odhalení.²⁰¹

K přípravě rekognice je nezbytný rozbor dosud získaných informací zejména z výpovědi poznávající osoby a dále vhodná příprava poznávaných objektů, které musejí vykazovat shodné druhové identifikační znaky. Při provedení rekognice se předváděné osoby zpravidla označí číslem, aby se tím usnadnila dokumentace úkonu. Přivedená poznávající osoba je požádána, aby určila mezi přivedenými ztotožňovanou osobu a označila ji.²⁰²

²⁰⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 320. ISBN 80-717-9362-0.

²⁰¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 320. ISBN 80-717-9362-0.

²⁰² Tamtéž.

4.7.3 Prověrka výpovědi na místě

Prověrka na místě je upravena § 104e TŘ. Tento důkazní prostředek se využívá pro potřeby doplnění či upřesnění údajů důležitých pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu. Lze ji provést za předpokladu, že osoba, jejíž výpověď se prověřuje, dobrovolně a z vlastní iniciativy ukáže místa, která souvisejí s vyšetřovanou událostí (místa spojené s výrobou drogy, místa kde došlo k prodeji drog apod.) a dále se předpokládá aktivní účast vyšetřovatele, který kontroluje výpověď s faktickou situací.²⁰³

4.7.4 Expertizní činnosti

V procesu odhalování a vyšetřování drogové trestné činnosti jsou expertizní činnosti nezbytnou součástí, neboť se při ní orgány činné v trestním řízení setkávají se skutečnostmi, k jejichž důkaznímu využití nepostačují obecné znalosti a zkušenosti.²⁰⁴

Při vyšetřování drogové kriminality mají zásadní význam znalecké posudky, či odborná vyjádření. Jaký je rozdíl mezi znaleckým posudkem a odborným vyjádřením? Znalecký posudek je v první řadě ve smyslu ust. § 89 odst. 2 samostatným druhem důkazu, kdežto odborné vyjádření má povahu listinného důkazu. Znalecký posudek se obligatorně použije v případech stanovených zákonem (srov. § 105 odst. 4, § 115, 116 odst. 1 a 2 TŘ) nebo v situacích, kdy pro složitost posuzované otázky nepostačuje odborné vyjádření.²⁰⁵

Mezi nejčastěji využívané obory, které provádějí expertizní činnosti, patří soudní lékařství, psychologie a psychiatrie a v neposlední řadě obory kriminalistické chemie, které budou blíže představeny v následující podkapitole.

²⁰³ Tamtéž. s. 316.

²⁰⁴ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s. 34 - 35. ISBN 80-859-8151-3.

²⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1568. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

4.7.4.1 Chemická expertiza

Chemické expertizy jsou při vyšetřování drogové trestné činnosti nezbytné. Zjišťují přítomnost OPL, prekursorů a veškerých chemických látek, které souvisejí s toxikomanií. Zkoumání provádí specializované pracoviště Policie ČR – odbory kriminalistické techniky a expertizy, ve složitějších případech probíhají na Kriminalistickém ústavu Praha. Specializují se na provádění kvalitativní a kvantitativní analýzy drog a zjišťují hmotnost zajištěné látky.²⁰⁶

Znaleckým zkoumáním (znalecké posudky i odborná vyjádření) se odpovídá na otázky, zda zajištěné stopy obsahují OPL, nebo látky sloužící k výrobě OPL. Dále se zjišťuje přítomnost toxických látek na zabavených předmětech (aparatury k výrobě drog apod.), které určují, k čemu daný předmět sloužil. Podle množství zabaveného materiálu se odhaduje produkční schopnost nelegálních laboratoří na jeden výrobní cyklus.²⁰⁷

Drogy jsou v současné době zkoumány výhradně chemickými metodami. Využívají se nejmodernější postupy a zkoumání je na takové úrovni, že umožňuje jednoznačně identifikovat drogy bez jakýchkoli obtíží.²⁰⁸

Existuje celá řada základní okruhy otázek pro odborná vyjádření a znalecké posudky při zkoumání omamných a psychotropních látek, z nichž demonstrativním výčtem jsou uvedeny tyto:

- (1) *Zda předložené chemické či biologické látky (stopy) obsahují OPL nebo jedy ve smyslu příslušných předpisů.*
- (2) *Jaké je chemické složení předložených látek.*
- (3) *Provést kvalitativní a kvantitativní zkoumání zajištěných látek*
- (4) *Zjistit čistou hmotnost zajištěných látek*

²⁰⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011, o drogové kriminalitě

²⁰⁷ CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, s. 63 – 64.

²⁰⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická technika: (pro kurz kriminalistických expertů)*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2004, s. 136 – 137. ISBN 80-7251-165-3.

(5) *Jaké je celkové množství účinné OPL, které je obsažené v předloženém vzorku*²⁰⁹

4.7.4.1.1 Orientační toxikologické testy

V terénních podmínkách se zjišťuje orientační hmotnost zajištěné látky a provádí se orientační detekce. Tyto údaje slouží především k prvotní orientaci orgánů činných v trestním řízení, k možnosti stanovení právní kvalifikace.²¹⁰

Orientační detekce se provádí pomocí detekčních souprav, (někdy nazývané rapid testy, rychlotesty)²¹¹, které musejí mít příslušný atest pro území ČR. Nutno zdůraznit, že se jedná pouze o orientační test, který druhově určí drogu.²¹²

Současné drogové testy umožňují testování ze slin, potu a moči a jsou také dostupné testy na detekci pevných drog. Mezi nejznámější detekční soupravy patří DrugWipe, (detekce ze slin nebo potu), v provedení DrugWipe Single, DrugWipe Twin a DrugWipe 5+. Výhodou těchto testů je bezesporu rychlost jejich použití a získání výsledku. K provedení testu není potřeba odborného pracovníka a i cenově jsou relativně dostupné. Z testů na detekci pevných drog se využívají zejména tampony na kokain, které při styku s drogou reagují modrým zbarvením, roztoky a nark testy.²¹³

4.8 Práce s veřejností

Míra zapojení veřejnosti do vyšetřování se liší podle jednotlivých druhů trestných činů. Jedním z determinantů, který ovlivňuje, jakou metodu a zda vůbec se veřejnost zapojí, je především kriminální citlivost obyvatelstva na daný typ

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011, o drogové kriminalitě

²¹¹ VYDARENÝ, Tomáš. Testování drog, nyní i ve školách. *Bulletin národní protidrogové centrály*. 2013, roč. 2013, č. 3, s. 58-60.

²¹² Tamtéž.

²¹³ LT-SEZAM. *Drogové testy* [online]. Praha [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.drogovetesty.cz>

trestné činnosti.²¹⁴ Dále se musí uvážit, zda je vhodné spolupráci s veřejností vyloučit úplně nebo jen omezit, aby se zabránilo například nebezpečí hrozícímu občanů, úniku utajovaných informací apod.²¹⁵

Zapojení veřejnosti do vyšetřování drogové kriminality nebývá příliš častá z důvodu, že je veřejnost touto kriminalitou dotčena nepřímo. Určitou míru zapojení lze sledovat především v pomoci při vyšetřování sekundární drogové kriminality, např. u majetkových a násilných trestných činů spáchaných pod vlivem návykové látky.²¹⁶

4.8.1 Prevence

Do součástí metodik vyšetřování jednotlivých druhů trestných činností někteří autoři zahrnují také kriminalistickou prevenci.²¹⁷ Je však nezbytné od sebe rozlišovat pojem „kriminalistická prevence“ a „prevence“ v širším smyslu. Samotný pojem prevence je vnímán jako „*souhrn všech opatření, která mají za účel snížit intenzitu a závažnost kriminality (omezením příležitostí podněcujících trestnou činnost, všech kriminogenních faktorů a výraznějším působením na veřejnost)*“.²¹⁸

Takto definovaná prevence je vymezena třemi oblastmi – primární, sekundární a terciální, přičemž kriminalistická prevence hraje stěžejní roli v sekundární a terciální prevenci.²¹⁹

Primární prevence je chápána jako nepřímá strategie prevence kriminality, která se necíleně orientuje na celou společnost, její instituce i občany.²²⁰

²¹⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 19. ISBN 978-807-3801-243.

²¹⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, s. 380. ISBN 80-717-9362-0.

²¹⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 178. ISBN 978-807-3801-243.

²¹⁷ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 405. ISBN 978-807-3804-909.

²¹⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1939. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

²¹⁹ Tamtéž. s. 1940.

Sekundární prevence se vztahuje na trestněprávní prevenci a má těžiště v trestní politice. Jde převážně o policejní prevenci i jiné neformální strategie.²²¹ Zaměřuje se na kriminálně rizikové skupiny či jedince a také na další rizikové faktory, jakou jsou sociální vztahy či sociální prostředí, ve kterém jedinec či skupina žije.²²² Prevence terciální (někdy též nazývaná postdeliktní) se týká zejména trestněprávního a policejního postihu a předcházení kriminální recidivě.²²³

Protidrogová prevence se zaměřuje především na mladé lidi, žáky základních a středních škol, neboť právě tyto skupiny patří k nejrizikovějším. V oblasti předcházení zneužívání návykových látek mladými lidmi by měla sehrát klíčovou úlohu školní i rodinná výchova. Nutno zmínit, že se do protidrogové prevence hojně zapojují také zájmové a profesní skupiny a sdružení, která se na úseku sekundární a terciální prevence zabývají poradenskou a preventivní činností v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež. Existují také sdružení, která se věnují jedincům, kteří již vykazují znaky zneužívání.

²²⁰ ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. 3., přeprac. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008, s. 25. ISBN 978-80-7251-270-6.

²²¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1940. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650

²²² ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, s. 176. ISBN 80-85981-64-5.

²²³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, s. 1940. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.

5 Spolupráce při vyšetřování se zahraničím

Mezinárodní spolupráce při vyšetřování se realizuje na dvou úrovních – na úrovni mezinárodní justiční spolupráce a mezinárodní policejní spolupráce, přičemž je nezbytné od sebe tyto spolupráce rozlišovat. (Chmelík výslovně uvádí, že dříve mezinárodní policejní spolupráce „*nesprávně splývala s oblastí právních pomoci ve věcech trestních.*“).²²⁴

V rámci mezinárodní policejní spolupráce se zajišťují úkony a postupy za účelem zajištění operativně pátracích činností a dalších pravomocí policejních orgánů mimo trestní řízení. Mezinárodní policejní spolupráce je založená na dvoustranné spolupráci mezi policejními složkami dvou států, která je vykonávána prostřednictvím mezinárodních institucí, (zejména Europol²²⁵, Interpol²²⁶ a Národní centrála Sirene).²²⁷ Oproti tomu mezinárodní justiční spolupráce slouží k provedení procesního úkonu, který je důležitý pro trestní řízení. Výsledkem tohoto provedení je opatření důkazu důležitého pro účely trestního řízení.²²⁸ Řídí se vyhlášenými mezinárodními smlouvami např. Evropskou úmluvou o vzájemné pomoci ve věcech trestních a dalšími.

5.1 Sledované zásilky z České republiky do Rakouska

V této části bude jako příklad popsán postup ilustrující rozdíl mezi mezinárodní policejní a justiční spoluprací. Jako příklad bude uveden institut sledované zásilky, a to konkrétně z České republiky do Rakouska.

V první fázi se cestou mezinárodní policejní spolupráce provede obecně předběžné projednání věci prostřednictvím kontaktního centra. Kontaktní centra zřídilo Policejní prezídium po dohodě se sousedními státy. Jejich přesný název je

²²⁴ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 485. ISBN 80-738-0488-3.

²²⁵ <https://www.europol.europa.eu/>

²²⁶ <http://www.interpol.int/>

²²⁷ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 485. ISBN 80-738-0488-3.

²²⁸ Tamtéž.

Společná centra policejní spolupráce. Pro spolupráci s Rakouskem bylo zřízeno kontaktní centrum Mikulov – Drasenhofen prováděcím předpisem č. 5/2008 Sb.m.s. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Ujednání mezi vládou České republiky a Rakouskou spolkovou vládou o zřízení společného centra Mikulov – Drasenhofen. Policejní spolupráce s Rakouskem je upravena bilaterální smlouvou č. 65/2006 Sb. m .s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959, ve znění sdělení č. 60/2014 Sb.

Následovně se procesně vyžádá nařízení sledování zásilky od státního zástupce České republiky dle ust. § 87b TR. V případě, že toto sledování nesnese odkladu, se zahájí bez příkazu, následně se vyrozumí státní zástupce nebo soudce dle trestního řádu.

V dalším kroku podá státní zástupce podnět k žádosti o právní pomoc dle ust. § 40 zákona č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci, do Rakouska spočívající ve sledování zásilky cestou mezinárodní justiční spolupráce, přičemž sledování jako takové už funguje na základě předem dohodnuté policejní spolupráce. Prostřednictvím mezinárodní justiční spolupráce se dořeší, aby i na území Rakouska bylo možné dle jejich zákonů provést nebo pokračovat ve sledování zásilky.

Cestou mezinárodní policejní spolupráce pak lze řešit takové věci, jako je technické provedení zásilky, taktika, postup a další.

Z toho plyne, že vše teoreticky, prakticky, technicky a takticky řeší orgány mezinárodní policejní spolupráce, ale k tomu, aby byl opatřen z této činnosti použitelný důkaz pro trestní řízení, musí věc souběžně řešit cestou mezinárodní justiční spolupráce – potřebují např. souhlas či příkaz či nařízení státního zástupce nebo soudu.

6 Závěr

Drogová problematika ovlivňuje velkou část společnosti, aniž by si toho společnost byla vědoma. Nejcitlivěji zasahuje mládež, ale její dopad pokračuje přes různé oblasti od sociální a zdravotní sféry až po ekonomickou. Tato situace eskaluje a problematika zneužívání drog, jejich nedovolené výroby a jiného nakládání a nezákonného trhu je charakterizována jako globální problém a tímto způsobem by se mělo přistupovat k jeho řešení. Problém se momentálně dotýká každé země celého světa.

Autorka uvedla práci vymezením pojmů z oblasti drogové toxikomanie a obrazem historie zneužívání drog. Toto jí posloužilo v dané kapitole ke znázornění vývoje zneužívání drog, preference typů drog v současnosti, a v rámci základního rozdělení drog se věnovala blíže problematice zneužívání prekurzorů při výrobě metamfetaminu. Tyto informace vybrala autorka jako relevantní k popisu drogové scény v České republice. Do popisu zahrnula i informace týkající se vývoje české drogové scény po roce 1990. Analýzou zjištěných dat by se daly poznatky shrnout do následujících charakteristik – Česká republika je tranzitní zemí s otevřenou drogovou scénou, stále častěji se do ní zapojují organizované skupiny cizích státních příslušníků, především osob vietnamského původu, které ovládají nezákonný trh s konopím a metamfetaminem, což má za následek nárůst pašování této drogy z příhraničních oblastí do Rakouska a Německa, (což si vyžaduje stále častější a efektivnější způsoby odhalování této trestné činnosti v součinnosti s ostatními orgány), (především celní správy).

Popis drogové scény posloužil jako podklad ke kriminalistické charakteristice drogových trestných činů. Proto bylo důležité tyto poznatky dokumentovat v souhrnném přehledu, neboť tvoří základ pro vytvoření metodiky vyšetřování drogové kriminality.

Třetí kapitola byla věnována vývoji hmotněprávní úpravy drogových trestných činů. Nejprve byly shrnuty důležité historické mezníky, které popsaly, jakých změn doznala hmotněprávní úprava nedovoleného nakládání s drogami.

Stěžejně byl představen zákon č.40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který doznal podstatných změn, jež autorka spatřuje ve zpřesnění skutkových podstat, rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat a zpřísněných trestních sankcí za tyto činy. V závěru kapitoly byly představeny mezinárodní úmluvy, které položily základy pro boj proti drogovému zločinu jako globálnímu problému.

Následující kapitola byla věnována ústřednímu tématu této práce, a to metodice vyšetřování. Autorka se pokusila shrnout metodiku z odborných publikací a článků, zabývajících se tímto tématem. Z uvedených poznatků došla autorka k závěru, že změna rysů drogové scény, v níž se stále častěji vyskytuje mezinárodní prvek, a že rozsah a následky drogového zločinu vyžadují přizpůsobovat a modernizovat postupy vyšetřování a v neposlední řadě efektivní spolupráci všech zainteresovaných složek. Existuje široká škála úkonů, které mohou specialisté efektivně využít při vyšetřování prosté i organizované formy drogové kriminality. Při vyšetřování organizované činnosti je možno použít operativně pátracích prostředků, především možnosti využití agenta, který zcela jistě patří k účinnému způsobu rozkrývání organizované trestné činnosti. Významným prvkem při vyšetřování je také nepochybně možnost využití spolupráce odborníků z různých oborů, jejichž význam je při vytváření důkazních prostředků.

Závěrem by autorka ráda zmínila velmi rychlý vývoj metodiky, která rozhodně nezůstává pozadu za vynalézavostí pachatelů drogového zločinu. Dle autorčina názoru jsou specialisté schopni předcházet, vyhledávat i odhalovat drogovou trestnou činnost, i když sami odborníci připouštějí, že v celosvětovém měřítku, jak je zločin organizován, není možné zničit jeho jádro.

Resumé

In this diploma thesis I tried to clarify the modern methodology for investigation of drug criminality. Of course this subject is too complex to cover the whole issue in one work, even all the methodology of drug-related crime could not be described in detail. In the second chapter I focused on history of drugs, systematically sorted them and described their influence on the human body. I defined terms from the field of drug-addiction, I presented contemporary way of the drug abuse, basic classification of drugs and issues of particular drugs.

Then I described the legislation referring to dealing with addictive substances in the Czech Republic and wrote about the history of drug-related crime in the Czech Republic since 1990 until now. I referred to the historical development of legislation relating to drug crime. Especially I worked with the Czech Penal Code, partially with those parts which include drug-related crime, and then with the international anti-drug agreements of the UN.

The core of my work consists in the chapter four, where I pursued the methodology of investigation of drug crimes and its particular components, I dealt with attributes of drug crimes, characteristics of offenders, types of motives that lead to criminal activities and its victims. Then I explained the way of production and distribution of drugs. In the last chapter I briefly mentioned the international cooperation during investigation on the judiciary and police level.

Seznam použité literatury

A) Odborné publikace

1. CHMELÍK, Jan. *Drogová kriminalita*. 1. vyd. Praha: Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, 1999, 96 s.
2. CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010, 367 s. Vysokoškolské učebnice (Linde). ISBN 978-807-2018-208.
3. CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 509 s. ISBN 80-738-0488-3.
4. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
5. KALINA, K. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. o.s. Filia Nova: Úřad vlády České republiky, 2001. ISBN 80-238-8014-4.
6. MUSIL, J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001, xx, 512 s. ISBN 80-717-9362-0.
7. PROKEŠ, Jaroslav *Základy toxikologie: Obecná toxikologie a ekotoxikologie*. Praha: Galén, 2005. ISBN 80-7262-301-X.
8. PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 459 s. ISBN 978-807-3804-909.
9. SOTOLÁŘ, Alexander et al. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Svazek druhý*. Justiční akademie České republiky, 2003. 718 s. Svazek 66.
10. SOTOLÁŘ, Alexander et al. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: Právní aspekty trestního postihu drogové kriminality*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002. Svazek 65.

11. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 315 s. ISBN 978-807-3801-243.
12. STRAUS, Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická technika: (pro kurz kriminalistických expertů)*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2004, 174 s. ISBN 80-7251-165-3.
13. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxii, 1898 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-650.
14. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.
15. ŠTABLOVÁ, Renata. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, 214 s. ISBN 80-85981-64-5.
16. TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, 160 s. ISBN 80-859-8151-3.
17. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice II.: (empirická část)*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008, 177 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3380-724.
18. ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. 3., přeprac. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008, 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6.

B) Odborné články

1. BLAŽEJOVSKÝ, Marek. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. *Bulletin národní protidrogové centrály*. 2013, roč. 2013, č. 1, 7- 12.
2. JURÁKOVÁ, Iveta. Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*. 1999, roč. 1999, č. 1, s. 15.
3. TEPLÁREK, Petr a Martin KUCHARŤ. Likvidace ilegálních laboratoří sloužících k výrobě metamfetaminu. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. 2014, roč. 1, č. 2014, 9 - 13.

4. VYDARENÝ, Tomáš. Testování drog, nyní i ve školách. *Bulletin národní protidrogové centrály*. 2013, roč. 2013, č. 3, s. 58-60.

C) Právní předpisy a jiné zdroje

1. ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2011, částka 131. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>> [cit. 2014-04-22]. ISSN 1211-1244
2. ČESKO. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2012, částka 5. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>> [cit. 2014-01-01]. ISSN 1211-1244
3. ČESKO. Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2013, částka 105. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-272>> [cit. 2014-07-01]. ISSN 1211-1244
4. ČESKO. Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 2013, částka 178. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-463>> [cit. 2014-01-01]. ISSN 1211-1244
5. ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1998, částka 57. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>> [cit. 2014-03-01]. ISSN 1211-1244
6. ČESKO. Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění Mezinárodní opiové konvence. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. Praha, 1923, ročník 1923, částka 54. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1923/054-1923.pdf> [cit. 2014-08-01]
7. ČESKO. Zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., kterým se provádí mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna: (opiový zákon). In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. Praha, 1938, ročník. 1938, částka 9. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1938/009-1938.pdf> [cit. 2014-08-01].

8. ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1961, částka 65. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>> [cit. 2010-01-01]. ISSN 1211-1244
9. ČESKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1950, částka 39. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1950/039-1950.pdf> [cit. 2014-08-01]. ISSN 1211-1244
10. ČESKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1990, částka 31. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-175>> [cit. 2010-01-01]. ISSN 1211-1244
11. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
12. ČESKO. Vyhláška č. 47/1965 Sb., ministra zahraničních věcí o Jednotné Úmluvě o omamných látkách. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1965, částka 25. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1965-47>> [cit. 1991-07-04]. ISSN 1211-1244
13. ČESKO. Sdělení č. 458/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1991, částka 88. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-458>> [cit. 1991-11-08]. ISSN 1211-1244
14. ČESKO. Vyhláška č. 62/1989 Sb., ministra zahraničních věcí o Úmluvě o psychotropních látkách. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1989, částka 16. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1989-62>> [cit. 1989-06-15]. ISSN 1211-1244
15. ČESKO. Sdělení č. 462/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In *Sbírka zákonů ČR*, ročník 1991, částka 89. Dostupné na: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-462>> [cit. 1991-11-20]. ISSN 1211-1244

16. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011, o drogové kriminalitě

D) Judikatura

1. Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. března 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, uveřejněné pod číslem 15/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek
2. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. února 2004, sp. zn. 6 Tdo 1497/2003
3. Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka Olomouc ze dne 17. září 1997, sp. zn. 2 To 461/97

E) Internetové zdroje

1. Tisková zpráva Celní správy České republiky: Drogy v poštovních zásilkách jsou stále v kurzu. In: *Celní správa České republiky: Celní úřad Praha Ruzyně* [online]. Praha, 10.6.2014 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/tiskove-zpravy/2014/Stranky/drogy-v-postovnich-zasilkach-jsou-stale-v-kurzu.aspx/>
2. Tisková zpráva ze dne 3. 4. 2009: Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu přechází do nové kategorie výdeje léčiv „bez lékařského předpisu s omezením“. In: *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. 2010 © SÚKL [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/sukl/tiskova-zprava-ze-dne-23-3-2009-1?highlightWords=pseudoefedrin>
3. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 1993. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
4. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 1994. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
5. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 1998. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR

- [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
6. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 1999. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 7. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2006. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 8. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2007. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 9. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2008. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 10. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2009. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 11. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2010. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
 12. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2011. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

13. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2012. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
14. Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
15. Management of substance abuse: Lexicon of alcohol and drug terms published by the World Health Organization. *World Health Organization* [online]. © WHO 2015 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://www.who.int/substance_abuse/terminology/who_lexicon/en/
16. Information about drugs. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. Copyright©2015 UNODC [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.unodc.org/unodc/en/illicit-drugs/definitions/>
17. *Výroční zprávy: Zpráva o činnosti finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2013* [pdf]. Praha, © 2009 Generální ředitelství cel [cit. 2015 - 03 - 20]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocnizpravy.aspx>
18. Nelegální pěstírny. In: *Policie ČR: KŘP Olomouckého kraje* [online]. © 2015 Policie ČR, 23.7.2013 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-pestirny.aspx>
19. LT-SEZAM. *Drogové testy* [online]. Praha [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.drogovetesty.cz>

F) Kvalifikační práce

1. HAVLÍČEK, Stanislav. *Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu – surovina pro nelegální výrobu metamfetaminu* Výtah z obhájené rigorózní práce. FaF UK Hradec Králové. [online]. Hradec Králové, 2009 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: http://www.address.cz/data/www.medon-solutio.cz/online2010/files/Lecive_pripravky_s_obsahem_pseudoefedrinu.pdf.

Seznam příloh

Příloha 1: Historie a rozšíření drog

Příloha 2: Způsoby užívání a účinky drog

Příloha 3: Grafické zobrazení distribuce léčiv

Příloha 4: Příklady nových syntetických drog

Příloha 5: Výňatky ze zákona č. 173/1933 Sb. z. a n. a za zákona č. 159 Sb. z. a n. z roku 1922

Příloha 6: Zastoupení pachatelů cizí státní příslušnost

Příloha 7: Přehled stíhaných drogových deliktů podle zákona č. 40/2009 Sb.

Příloha 8: Statistika činnosti represivních orgánů ČR v boji proti primární drogové kriminalitě

Příloha 9: Ukázky odhalených velkopěstíren konopí

Příloha 10: Ukázky pašování drog

Příloha 11: Ukázky zajištěných stop

Přílohy

Příloha 1 Historie a rozšíření drog

1.1 Kokain

Kokain je dominantním tropanovým alkaloidem, který se získává izolací ze sušených listů keře koka. Tímto technologicky složitým procesem vzniká kokain v podobě bílého až nažloutlého prášku či krystalek hořké chuti, bez zápachu. [1] [2]

Historie této drogy sahá hluboko do 6. st. n. l. na území Jižní Ameriky, kde byly v hrobě peruánského vladaře nalezeny pytle s listy koky. I podle zachované keramiky se můžeme domnívat, že již v té době lidé věděli o povzbudivých účincích této drogy, neboť byli na ní vyobrazeni s charakteristickými úsměvy. Jihoameričtí indiáni žvýkali listy koky po celá staletí. Zajišťovali si tím tělesnou svěžest a pocit sytosti. Jejich denní dávka byla podle dostupných pramenů zhruba 25 – 50 g čerstvých listů, což odpovídá cca 0, 05 – 0, 1 g kokainu. [1][2]

Evropané se do kontaktu s touto drogou dostali poprvé v 16. století, kdy španělský dobyvatel Francisco Pizarro dobyl říši Inků a droga se díky vracejícím se Španělům dostala i na území Evropy. Přičemž k rozšíření drogy na našem území došlo až později v souvislosti s rozvojem lékařských a chemických věd ve druhé polovině 19. století. Úspěch byl zaznamenán v roce 1855, kdy se podařilo izolovat kokain z listů koky, který se využíval k lokální anestezii. Strach z narkotických účinků kokainu vedl k zákazu v roce 1904. [1][2]

Rostlina se pěstuje ve velkém v Bolívii a v Peru ve vyšších nadmořských výškách na svazích And. Pěstování se však rozšířilo i na jiné kontinenty. Jižní Amerika však stále zůstává jejím největším producentem. [1]

V letech 2003 – 2006 se na území států Bolívie, Peru a Kolumbie keře koky pěstovaly cca na 150 000 ha půdy. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2007, kdy došlo ke zvětšení území přes 175 000 ha. Do roku 2011 se území opět ustálilo na 150 000 ha půdy. Největší snížení bylo zaznamenáno pro rok 2012 –

125 000 ha půdy, kdy se území zmenšilo oproti roku 2011 o 14%. Podle výroční zprávy World Drug Report 2014 UNOCD se celosvětová dostupnost kokainu snížila. [3]

1.2 Opiáty

Opiáty je druhové označení pro drogy získávané z máku setého. V přírodní podobě hovoříme o opiu, morfinu a kodeinu. Mezi polysyntetické opiáty patří heroin, do syntetických opioidů metadon. Opiáty působí na centrální nervový systém, a proto jsou užívány v medicíně jako analgetika (léky tišící bolest), léky proti kašli a průjmů. [4]

Opium, základní surovina pro další výrobu, se získává z jedné nejstarší rostliny na světě – máku setého. Tlumící účinky této drogy byly známy již starým Egypťanům, kteří pomocí odvaru z máku tišili bolest. Také ve starověkém Řecku využívali pro své opojné účinky odvar z makovic, dokonce i slavný lékař Hippokrates. V zemích islámu obyvatelstvo začalo opium kouřit v důsledku zákazu pití alkoholu. Odtud se kouření začalo šířit dál na východ – do Číny, kde si ho lidé velice rychle oblíbili. To vedlo k jeho rozmachu napříč celou Čínou, což vedlo i k opiovým válkám proti Britům a Francouzům, kteří se snažili ovládnout Čínu a zabezpečit si tak velké zisky z opiového trhu. [1]

Jak uvedl UNOCD ve své každoroční zprávě, opiáty a opioidy si stále drží své prvenství a patří k nejnebezpečnějším a nejproblémovějším drogám, které způsobují nejvíce nemocí (především žloutenku a AIDS) a smrti v souvislosti s jejím užíváním. [3]

Mezi největší producenty v pěstování máku patří Afghanistan, dále Myanmar (Barma) a Laos. V celosvětovém měřítku území k pěstování máku dosáhlo v roce 2013 největšího rozmachu. Mák se podle informací UNOCD pěstuje na území o rozloze 296 720 ha (údaj k roku 2013), což je největší pokrytí od roku 1998, kdy jsou tyto údaje dostupné. Jen v samotném v Afghanistánu tento nárůst činil 36% oproti roku 2012. V roce 2012 se jednalo o území o rozloze 154 000 ha, v roce 2013 pak 209 000 ha. V ostatním zemích je nárůst zanedbatelný. [3]

Celková odhadovaná produkce opia za rok 2013 činí 6 883 tun, z toho 80 % v Afghánistánu (5 500 tun). Tato situace je shodná s roky 2008 a 2011. Největší nárůst produkce byl zaznamenán v roce 2007, kdy činil 8 000 tun. Naopak nejmenší v roce 2001 s pouhými 1 700 tunami. [3]

Dle roční zprávy za rok 2014 jsou důkazy, že afgánský heroin zaplavuje nové trhy – Oceánie, Jihovýchodní Asie, které byly tradičně zásobovány z Jihovýchodní Asie. Balkánská cesta stále zůstává koridorem pro tranzit afgánského heroinu na lukrativní trhy západní a střední Evropy, i přestože se její důležitost snížila kvůli různým faktorům, jako jsou – daleko efektivnější prosazování práva a zmenšení evropského trhu. [3]

Opium se získává nařezáváním nezralých makovic, ze kterých vytéká bílá šťáva, která na vzduchu rychle schne a získává si hnědé zabarvení. Z takto zaschlé šťávy se dělají „bochníky“ o hmotnosti 500 – 1500 g, přičemž pro 1 g surového opia je potřeba cca 20 makovic. [1]

Z hlediska toxikomanského je užívání opia omezeno pouze na část populace jihovýchodní Asie, kde se stále kouří. Připravuje se v podobě tzv. čandy, které se vkládají do speciálních dýmek. Někteří uživatelé denně vykouří zhruba 10 – 100 dýmek. Obsah morfia a jiných alkaloidů je snížen. [1]

Morfin je hlavní alkaloid opia a jeho získání je poměrně jednoduché. Tvoří lesklé, jehličkové, bílé krystalky, které jsou rozpustné ve vodě a mají hořkou chuť. Poprvé byl z opia získán v Německu v roce 1803. Je zdrojovou surovinou pro výrobu heroinu. Z tohoto důvodu jde převážná část opia do ilegální výroby. [1]

Heroin byl poprvé syntetizován v roce 1874. Později v roce 1898 ho začala vyrábět německá firma Bayer a prodávat jako lék proti bolesti [1] a lék pro závislost na morfinu. [5] Poté německá odborná veřejnost zjistila, jaké nebezpečí tato droga představuje a heroin z trhu stáhla a byl také odstraněn ze seznamu farmaceutických preparátů. [1]

Heroin je v čistém složení bílý prášek hořké chuti, který mírně zapáchá po octu. Do heroinu se dále přidávají různá aditiva, což mění jeho barvu od nažloutlé až po tmavě hnědou. Pro pouliční distribuci ke koncovému uživateli

se tak ve 100 mg dávce drogy dostane pouze 5% heroinu. Ostatní jsou příměsi – škrob, cukr apod. Odhadovaná roční produkce heroinu neznámé čistoty za rok 2013 činila zhruba 560 tun. [1] [3]

Braun patří mezi polosyntetické opiáty. Je směsí derivátů kodeinu a obsahuje dále hydrocodon. Braun je typicky česká droga, která se vyrábí v domácích laboratořích z léčiv obsahujících kodein. Název pochází z anglického slova „brown“ – hnědý, což je právě barva výsledného produktu. Aplikuje se nitrožilně, neboť jde o tinkturu. Nezpůsobuje takovou míru závislosti jako heroin. Braun byl ve druhé polovině 90. let z české drogové scény prakticky vytlačen.

1.3 Konopí – Cannabis

Konopí je sedativum, ale má také halucinogenní efekt, který může trvat až několik hodin. Je převážně užíváno jako marihuana, což jsou sušené kvetoucí vršky rostliny konopí, nebo jako hašiš či hašišový olej, který se získává z její pryskyřice. Tyto preparáty se obecně kouří, nebo se přidávají do tabáku, mohou se však také polykat. [4]

Stejně jako mák patří konopí k nejstarším pěstovaným plodinám s všestranným využitím. Díky archeologickým nálezům víme, že již před 6 000 lety lidé používali konopí k nejrůznějším účelům, jako byla výroba papíru v Číně, konopných provazů, nití i tkanin, oleje i jako potrava a v neposlední řadě v léčitelství hlavně v Číně, Japonsku, Indii (kde za zmínku stojí například dodnes mezi uživateli používaný termín „ganja“, který vychází z ayurvédské farmacie a označuje čerstvé nebo sušené nejlépe bezsemenné samičí květenství). [5]

Hlavní psychoaktivní složkou je delta – 9 – tetrahydrocannabinol, známější pod zkratkou THC. V druzích konopí, které se v současné době pěstují, je široká škála úrovně THC. Konopí je rozpustné v tucích. Protože se velice pomalu tráví, zůstává v těle po požití až jeden měsíc. Při kouření se droga dostává rychle do krevního oběhu a během několika sekund do mozku. Konopí může s ohledem na jeho kvalitu a četnost užívání narušit motorickou koordinaci, ovlivnit vnímání času a prostoru a snížit práh pozornosti. V malých dávkách má

uklidňující a náladu povzbuzující efekt, ale při dávkách vyšších může způsobovat stavy úzkosti, paniky a paranoie. [5]

Pěstování a produkce marihuany je stále celosvětová, zatímco produkce konopné pryskyřice je omezena na pár států severní Afriky, Středního východu a jihozápadní Asie. Největším producentem je stále Afghanistan, i když se území pro pěstování konopí v roce 2012 z celkové plochy 10 000 ha snížilo v porovnání s rokem 2011, kdy činilo 12 000 ha. Důvodem je stále větší hektarová výnosnost. Podle zprávy UNOCD Afghanistan vyprodukoval za rok 2011 1 300 tun hašiše, za rok 2012 o 1 000 tun více. Co se týká zadrženého objemu hašiše, tak toto množství činilo 1 058 tun za rok 2011, z toho 62 tun v Afghanistánu. Následující rok došlo k nárůstu, kdy bylo celosvětově zadrženo 1 269 tun. Nejmarkantnější meziroční růst byl zaznamenán v Afghanistánu, kdy podíl zadrženého hašiše stoupl téměř trojnásobně. [3]

Z evropských zemí je nutno zmínit Španělsko, které slouží jako vstupní brána hašiše z afrických zemí, zejména Alžírsko a Maroko. Množství zadrženého hašiše ve Španělsku v roce 2012 činilo 26% z celosvětově zadrženého objemu této drogy. [3]

Marihuana se konzumuje nejčastěji formou kouření, kdy se přidává do tabáku, nebo v čisté podobě v dýmce nebo ve formě tzv. jointu. Jde o sušené samičí květy s různým podílem sušených listů i stonku. Obsah THC v jedné cigaretě se pohybuje okolo 20 – 30 mg, záleží na kvalitě a druhu konopí. [1]

Je obtížné přesně stanovit celkovou celosvětovou produkci marihuany z toho důvodu, že vedle velkých producentů, kteří zásobují trhy, existují i uživatelé, kteří pěstují marihuanu pro vlastní potřebu a je téměř nemožné jejich monitorování.

Hašiš se získává ze zralých květů samičí rostlinky. Nejčastěji se používají druhy konopí, které jsou pokryty drobnými bílými chloupky. Koncentrace THC v hašiši je zhruba pětikrát vyšší než u marihuany, průměr se pohybuje okolo 20%. Zbarvení hašiše je závislé na způsobu a délce výroby konečného preparátu ze surového materiálu. Barevná škála je od hnědé po černou. K výrobě 1 kg čistého hašiše je zapotřebí až 100 kg rostlinného materiálu. Hašiš se vyrábí dvěma

způsoby podle místa původu. V Maroku, Libanonu a Turecku se suroviny zahřívají a poté lisují do bloků, což nejenom zabraňuje oxidaci, ale také slouží pro lepší manipulaci s drogou. Druhý způsob výroby se uplatňuje zejména v Indii, Nepálu, Pákistánu a Afghánistánu. Květy konopí se třou rukama, na kterých zůstává pryskyřice. Když je vrstva dostatečně silná, odstraní se pomocí ostrého nástroje. Takto zpracovaný hašiš je měkčí než u prvního způsobu. [6]

Hašišový olej je vyráběn extrakcí hašiše, který se rozpouští v různých druzích rozpouštědel, která se za určitých teplot vypařují. Jako rozpouštědla lze uvést alkohol, petrol éter, aceton a izopropyl-alkohol. Na české drogové scéně se také používá butan, který je běžně dostupný v obchodech – slouží jako náplň do zapalovačů. Hašišový olej obsahuje od 15% do 50% (ojediněle až 70%) množství THC. Psychoaktivní účinky se dostavují po 1 – 2 kapkách, které se kapou na tabák, cigaretový filtr, či se přidávají do jídla. Mezi uživateli se vyskytuje vzácně, neboť jeho cena na černém trhu je vyšší než u ostatních konopných produktů[7]

1. 4 Halucinogeny

Skupina halucinogenních drog je vědci nejvíce zkoumaná pro jejich neobvyklé vlastnosti a účinky na psychiku člověka. Dělíme je do 3 skupin – přírodní drogy rostlinného původu a z hub, kam patří mezkalin, psylocybin, durman atd.). Druhá skupina je živočišného původu a ve třetí skupině jsou polosyntetické a syntetické drogy jako je LSD a tzv. andělský prach PCP. [8] Mezkalin se v našich podmínkách nevyskytuje. Psilocybin se nachází ve více než 80 druzích halucinogenních hub. V České republice se setkáváme s rodem Lysohlávek, zastoupeným lysohlávkou modrající, lysohlávkou českou a lysohlávkou kopinatou. Jejich výskyt je však vzácný. [9]

1. 5 LSD

LSD je polosyntetická droga, která se připravuje z alkaloidů námele paličkovice nachové, jež cizopasí na obilí. Prvně byla droga syntetizována v roce 1938 s původním záměrem využití v lékařství. Později se však zjistily halucinogenní účinky, které vedly k další pokusům účinku LSD na psychiku

člověka, jichž se osobně účastnil sám autor LSD. Z českých vědců, kteří tou dobou patřili ke světové špičce ve zkoumání halucinogenů, je nutno zmínit práci profesora Stanislava Grofa, který experimentoval s LSD v rámci psychoterapie. V 70. letech 20. století bylo používání LSD zakázáno. Droga nebyla mezi toxikomany u nás před rokem 1990 příliš rozšířena. [10]

LSD se na trhu prodává ve formě tzv. tripu, svého plátku papíru ve tvaru malých čtverečků s typickým barevným potiskem, který je napuštěn vysoce účinným roztokem LSD. Tento způsob užívání drogy se rozšířil v 90. letech, předtím bylo běžnější nakapat roztok na kostku cukru a tu pak zkonsumovat. [10]

1. 6 Amfetaminy

Amfetamin patří k tzv. budivým aminům – látkám, které stimulují CNS. Poprvé byl syntetizován již v roce 1887. Za druhé světové války byl pro své účinky součástí povinné výbavy letců. Až do 40. let 20. století byl považován za nenávykový. Mezi toxikomany se rozšířil počátkem let 80. V současné době je droga rozšířenější spíše ve světě. [8]

1. 6. 1 Extáze (MDMA)

Extáze byla syntetizována roku 1912 jako lék na snížení chutě k jídlu. Na trh však nebyla uvedena. Do podvědomí se dostala v 50. letech 20. století, kdy byla z počátku s pozitivními účinky užívána v terapii. Nedlouho nato bylo její legální užívání zakázáno, neboť se ukázalo, že je neurotoxická. Účinkem se řadí mezi psychedelika a látky se stimulačním účinkem na CNS. V čisté podobě jde o bílou, krystalickou silně hořkou látku. Na trhu se objevuje na formě tablet různého tvaru i barvy nebo kapslí. Na jedné straně tablety bývá vytlačeno logo závisející na aktuálním módním trendu. Mezi toxikomany se dostala v 70. letech, kdy se začala hojně užívat jako tzv. taneční drogy. Z Ameriky se šířila přes Velkou Británii do Evropy. Podle dostupných informací je i v současné době nejrozšířenější drogou klubové scény zneužívanou převážně mladistvými. Na základě průzkumu provedeného roku 2002 v klubech České republiky je zřejmé, že je extáze nejoblíbenější rekreační drogou pro 93% návštěvníků.

Většina z nich je toho názoru, že se jedná o drogu bezpečnou, na kterou nevzniká závislost, jako je tomu u heroinu či pervitinu. [8]

1. 7 Opioidy

1. 7. 1 Metadon

Metadon je droga, která je mechanismem účinku podobná jako morfin a heroin. Řadí se mezi drogy syntetické, neboť není chemicky odvozena od morfinu. Vyrábí se legálně k medicínským účelům – převážně jako substituční léčba u uživatelů závislých na heroinu, protože má nižší potenciál závislosti. Dochází však k jejímu pronikání na nelegální trh. [8]

1. 8 Léčiva

Léky, které vyvolávají, závislost jsou tvořeny léky s opioidním a benzodiazepinovým účinkem. Tyto skupiny léků jsou řazeny do několika dalších skupin - analgetika, sedativa, hypnotika a anxiolytika. Hlavním společným účinkem je útlum CNS, kdy dochází k ospalosti a celkovému útlumu. Při předávkování hrozí hluboké bezvědomí (koma). [8]

1. 8. 1 Barbituráty

Název je odvozen od kyseliny barbiturové, která byla objevena v roce 1863. Její deriváty byly uvedeny do praxe až v roce 1903 a jejich terapeutické užívání jako sedativ a hypnotik přetrvalo do 60. let 20. století. Barbituráty byly postupně nahrazeny benzodiazepinovými deriváty. V současné době se v lékařské praxi užívají omezeně. Obě tyto skupiny jsou zahrnuty mezi látky psychotropní. [10]

1. 8. 2 Benzodiazepiny

Barbituráty začaly být posléze nahrazovány v terapeutické praxi benzodiazepinovými deriváty, neboť se předpokládalo, že budou bezpečnější. Jak se však ukázalo, nesly s sebou stejné riziko zneužívání a vzniku závislosti jako tomu bylo u barbiturátů. Masově se rozšířily nejen mezi toxikomany, ale také mezi pachatele loupežné trestní činnosti, kdy docházelo k uspávání poškozených

osob. Svoji oblíbenost si benzodiazepiny získaly rychlým nástupem účinku, k tomu přispívala i skutečnost, že byly často konzumovány společně s alkoholickými nápoji. [10]

1. 9 Organická rozpouštědla

Jedná se o skupinu návykových látek, které jsou označeny jako látky prchavé, ještě častěji se používá označení látky těkavé nebo inhalační drogy. Řadíme mezi ně různá rozpouštědla, ředidla, lepidla, čisticí prostředky, ale i látky plynné, například rajský plyn a éter. Tato skupina spolu s acetonem a benzinem patří mezi drogy, které se v České republice zneužívají méně. Nejrozšířenějším zástupcem skupiny inhalačních drog u nás je toulén. Po chemické stránce jde o aromatický uhlovodík. Toxikomané, tzv. čičači jej zpravidla užívají tak, že touto čichanou látkou nasatí tkaninu, kterou vloží do plastických obalů a vdechují (sniffing) výpary. Dalším zástupcem je trichlorethylen, který byl součástí známého čisticího prostředku Čikuli a byl hojně užíván na začátku 70. let 20. století. Abúzus organických rozpouštědel se vyskytuje převážně mezi mládeží. [8] [10]

Příloha 2 Způsoby užívání a účinky drog

2. 1 Drogová závislost opiátového typu

Některé zdroje ji označují podle reprezentanta celé skupiny – morfinu. Tato skupina má vysoký potenciál pro vznik závislosti somatického typu, která se rozvíjí již po několika týdnech užívání. Mezi nejrizikovější patří heroin. Po vysazení velice rychle nastává odvykací syndrom, který je pro tento typ závislosti typický. Příznaky jsou bolesti břicha, nespavost, neklid, pocení, třesy, nechutenství, poruchy řeči aj. V nejtěžších případech při chronickém abúzu kolaps a úmrtí. Pravidlem je vznik tolerance, která avšak při abstinenci rychle klesá a dávka, která byla předtím běžná, se stává smrtelnou. Množství denní dávky se pohybuje do 5 g. [8] [10]

2. 2 Drogová závislost solvenciového typu

Solvenciový typ závislosti čili závislost na organických rozpouštědlech je nejčastěji reprezentován inhalací toulenu. Účinek se projevuje podobně jako u alkoholu. Riziko spojené se zneužíváním těchto látek je vysoké. Negativními jevy jsou poškození mozku, jater, krvetvorby a srdeční činnosti. V případě, že čičač upadne do bezvědomí, hrozí nebezpečí úmrtí zadušením či akutní otravou. Toulén způsobuje silnou psychickou závislost. Abstinenci příznaky se po vysazení nevyskytují. [8]

2. 3 Drogová závislost na léčivech s centrálně tlumivými účinky

Do této skupiny patří závislost na sedativech a hypnotikách.

Pocity euforie pramení z tlumivých účinků těchto léků. Nadměrné užívání vede k závislosti psychické i fyzické. Dochází k abstinenci syndromu s nástupem do 16 hodin po vysazení. Ten se projevuje neklidem, třesem, záchvaty křečí, kolapsem. Rizikem působení barbiturátů se u závislých osob projevuje malátnost, ospalost, smazaná řeč. Při předávkování nebo během odvykacího syndromu hrozí smrt. [8]

2. 4 Drogová závislost na látkách s centrálně stimulačním účinkem

Euforický stav se projevuje pocitem neklidu či excitace, zvýšením psychických i fyzických schopností, dále sníženým pocitem hladu a únavy. Kokainová závislost je podle některých odborníků nejsilnější psychickou závislostí. Somatická závislost s abstinenci příznaky se nevyskytuje. Negativní jevy, které doprovází tuto závislost, jsou bolest v krku a kašel, krvácení z nosu, úbytek tělesné hmotnosti. Některé zdroje uvádějí také zrakové a sluchové halucinace. Množství přijaté drogy se pohybuje od 0,1 g do 30 g denně. Nástup účinku je rychlý, avšak trvá poměrně krátce, po 30 minutách ustupuje. Nejčastější aplikace kokainu je šňupání. Crack lze kouřit. V místech aplikace dochází k poškození tkáně. [8] [10]

Jde o závislost na amfetaminu, efedrinu a metamfetaminu (pervitin). Mezi nejrozšířenější drogu této skupiny patří pervitin. Aplikuje se ústy, šňupáním nebo

nitrožilně. Euforické stavy se projevují vzrůstajícími pocity psychických a fyzických schopností a sebedůvěrou. Zároveň se potlačuje pocit hladu, pocit únavy a s ním spojená potřeba spánku. Vzniká psychická závislost, somatická nebyla zaznamenána. Rizikem jsou sluchové a zrakové halucinace, pocity pronásledování, úzkostné stavy, agresivita. Při delším abúzu dochází k poškození orgánů a hrozí smrt otravou. Účinky nástupu se u nitrožilní aplikace dostavují ihned, u šňupání za 5 až 10 minut a při podání ústy do 1 hodiny. Intoxikace vymizí do 24 hodin. Biologický poločas je až 34 hodin. Denní dávky se pohybují od 50 mg až do 2 g. [8] [10]

2. 5 Drogová závislost halucinogenového typu

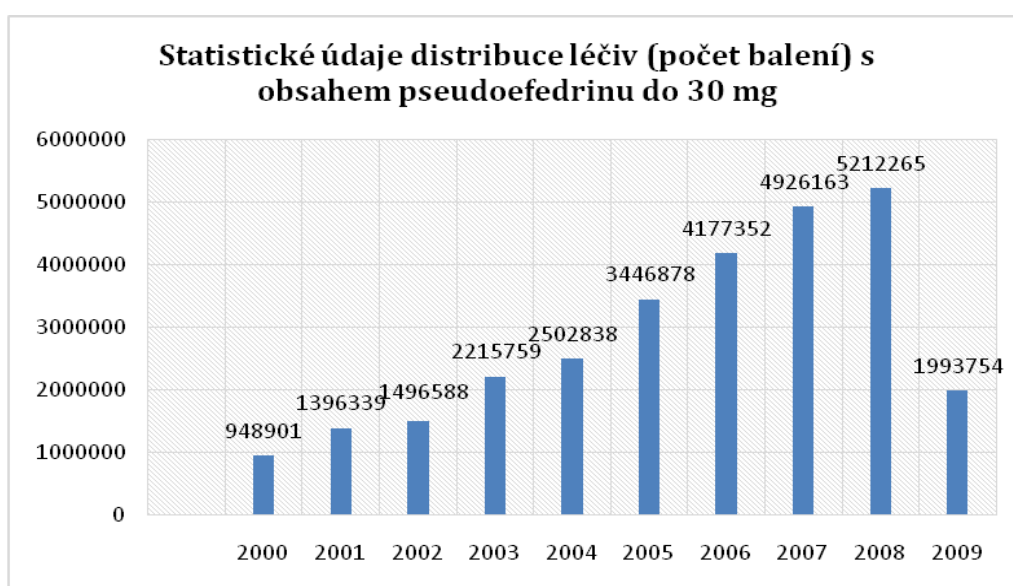
Halucinogenní látky ovlivňují duševní činnosti člověka, vyvolávají toxickou psychózu. V literatuře bývají označovány několika názvy, z nichž se v současné době upřednostňuje označení psychedelika. Na drogové scéně se vyskytují jak v přírodní podobě (psilocybin, meskalin), tak v podobě polosyntetické (LSD). Euforie po požití se projevuje převážně v iluzích a zrakových halucinacích. Uvádí se vznik psychické závislosti, somatická závislost nevzniká. Rychlý rozvoj tolerance u LSD a psilocybinu. Účinek aktivní látky trvá 4 až 8 hodin v závislosti na požití dávce. Rizikem abúzu je, že se intoxikovaný uživatel stává nebezpečný sobě i svému okolí. V nejtěžších případech se mohou rozvinout silné deprese se suicidálním jednáním. Dalším charakteristickým jevem u tohoto typu závislosti je tzv. flashback – zpětný záblesk, kdy dochází k poruchám zrakového vnímání po delší době od aplikace drogy. [10]

2. 6 Drogová závislost canabisového typu

Jak vyplývá z názvu, jde o závislost na preparátech z konopí. Euforický stav se projevuje pocity blaženého uvolnění, úlevy a úniku. Ovlivňuje také způsob myšlení a vyjadřování. Charakteristická je psychická závislost. Názor odborníků na fyzickou závislost u této skupiny drog není jednotný. Obecně ale fyzickou závislost nepřipouští. Riziko užívání je spojeno se zhoršenou schopností orientace a postřehu, což také nepříznivě ovlivňuje schopnost řídit motorové vozidlo. Dalšími negativními dopady jsou zhoršování paměti, schopnost učení ale i

celková apatie uživatele. Při zvyšování dávek jsou popsány i halucinace. Největším rizikem je, že uživatelé těchto drog často přecházejí na drogy účinnější a nebezpečnější. Účinky aktivní látky nastupují během několika vteřin až minut (při perorálním použití pomaleji) a odeznívají od 3 – 6 hodin. Podle některých studií ale dokážou ovlivnit snížení schopnosti řízení motorových vozidel až do 24 hodin po požití[8] [10]

Příloha 3 Grafické zobrazení distribuce léčiv

Graf 1 Statistické údaje distribuce léčiv (počet balení) s obsahem pseudoefedrinu do 30 mg [11]

Příloha 4 Příklady nových syntetických drog

Obrázek 1 Designer drugs [12]

Příloha 5 Výňatek ze zákona č. 173/1933 Sb. z. a n. „opiový zákon“

29.

Zákon ze dne 27. ledna 1938,
kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb. z. a n., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb. z. a n. (opiový zákon).

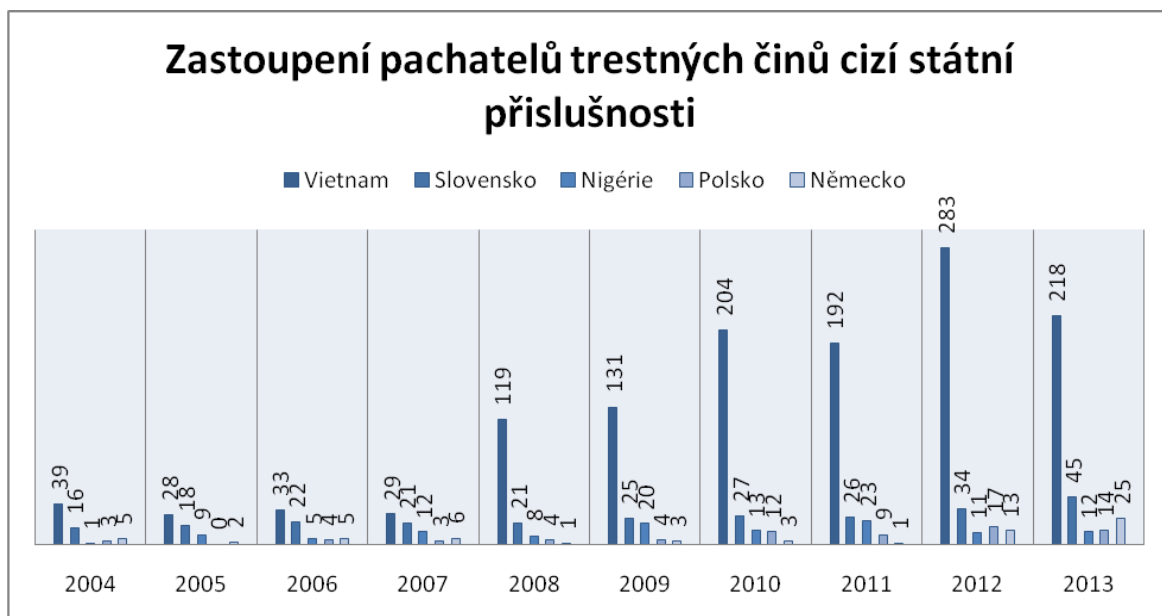
Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) Úřednímu dozoru podrobují se výroba, zpracování (přepřacování), příprava, rozdělování, obchod, dovoz, průvoz a vývoz dále uvedených látek, ať již byly z části vyrobeny nebo zcela rafinovány, a to i když vzniknou cestou syntetickou.

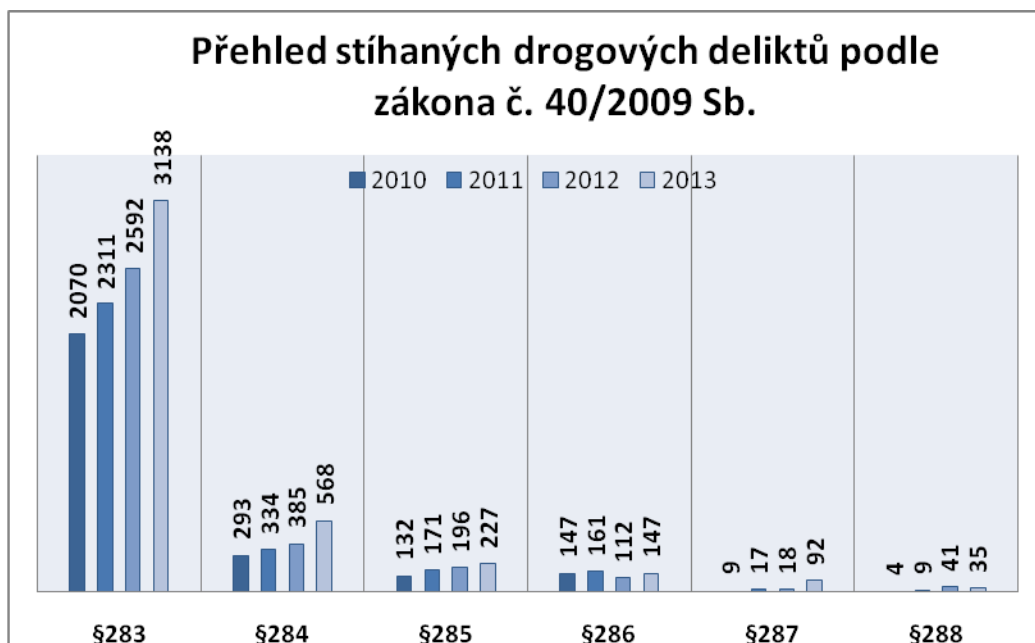
Obrázek 2 Výňatek ze zákona [13]

Příloha 6 Zastoupení pachatelů cizí státní příslušnosti

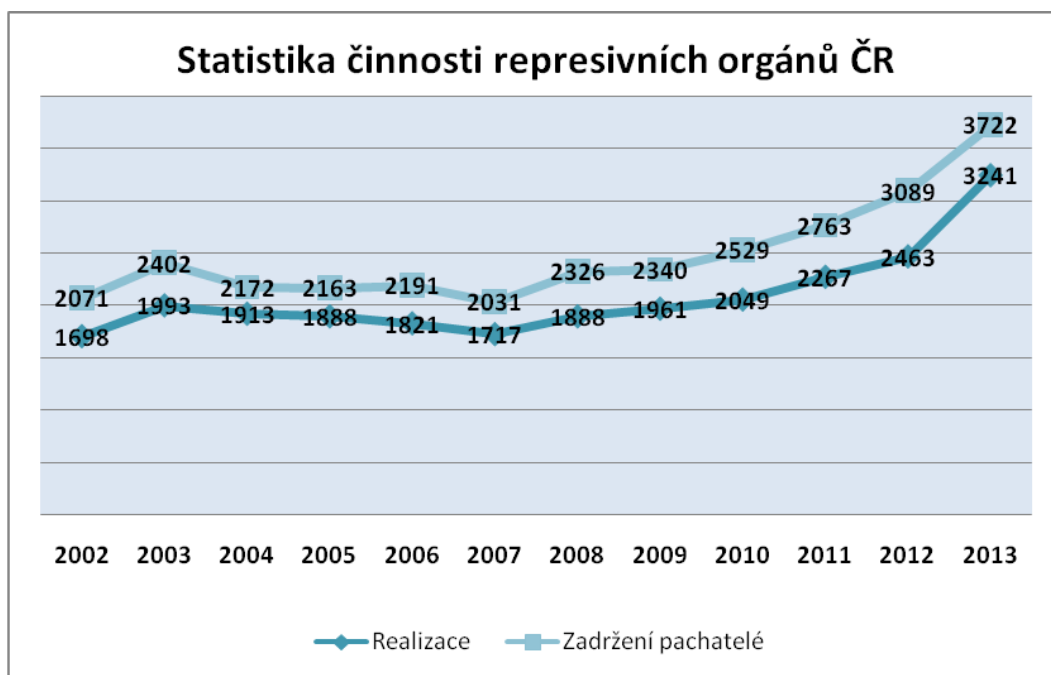
Graf 2 Zastoupení pachatelů cizí státní příslušnosti [14]

Příloha 7 Přehled stíhaných drogových deliktů podle zákona č. 40/2009 Sb.

Graf 3 Zastoupení pachatelů cizí státní příslušnosti [15]

Příloha 8 Statistika činnosti represivních orgánů ČR v boji proti primární drogové kriminalitě

Graf 4 Statistika činnosti represivních orgánů ČR [16]

Příloha 9 Ukázky odhalených velkopěstíren konopí

Obrázek 3 Průmyslová pěstírna konopí [17]

Obrázek 4 Pěstování konopí „outdoorovým“ způsobem [17]

Příloha 10 Ukázky pašování drog

Obrázek 5 Ukázka pašování kokainu [17]

Obrázek 6 Ukázka pašování kokainu [17]

Obrázek 7 Ukázky způsobů přepravy metamfetaminu a kokainu [17]

Příloha 11 Ukázky zajištěných stop

Obrázek 8 Zajištěné stopy obchodu s heroinem [17]

Obrázek 9 Zajištěné stopy ve výrobě metamfetaminu [17]

Obrázek 10 Zajištěné stopy heroinu a konopí [17]

Seznam zdrojů příloh

- [1] ŠTABLOVÁ, Renata. a kol. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. s. 28. ISBN 80-85981-64-5.
- [2] Návykové látky: Kokain. *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>
- [3] UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *World Drug Report 2014* [online]. © United Nations publications, June 2014 [cit. 2015-02-01]. ISBN 978-92-1-148277-5. Dostupné z: http://www.unodc.org/documents/wdr2014/World_Drug_Report_2014_web.pdf
- [4] Information about drugs. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. Copyright©2015 UNODC [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.unodc.org/unodc/en/illicit-drugs/definitions/>
- [5] Návykové látky: Heroin. *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>
- [6] Návykové látky: Hašiš. *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>
- [7] MIOVSKÝ, Michal a kol. *Konopi a konopné drogy*. Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-0865-2.
- [8] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, s. 169. ISBN 80-86734-05-61.
- [9] Návykové látky: Halucinogenní houby. *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. © 2015 Policie ČR [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>
- [10] PROKEŠ, Jaroslav. *Základy toxikologie: Obecná toxikologie a ekotoxikologie*. Praha: Galén, 2005. s. 169 – 170. ISBN 80-7262-301-X.
- [11] Tisková zpráva ze dne 3. 4. 2009: Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu přechází do nové kategorie výdeje léčiv „bez lékařského předpisu s omezením“. In: *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. 2010 © SÚKL [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/sukl/tiskova-zprava-ze-dne-23-3-2009-1?highlightWords=pseudoefedrin>
- [12] Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2012. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocn-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
- [13] ČESKO. Zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., kterým se provádí mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna: (opiový zákon). In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. Praha, 1938, ročník. 1938, částka 9. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1938/009-1938.pdf> [cit. 2014-08-01].
- [14] Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2004 - 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocn-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
- [15] Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2010 - 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocn-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

[16] Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2002 - 2013. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

[17] Výroční zprávy: Výroční zpráva za rok 2012. In: *Policie České republiky: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>